Ազգ

Azg
armenian daily

9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2001 ՈՒՐԲԱԹ 205 (2409)

Շեւարդնաձեն Աբաշիձեին է առաջարկել վարչապետի պաշտոնը

ԹԲԻԼԻՍԻ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն հայտարարել է, որ «չի բացառում Աջարիայի Ինքնավար Հանրապետության ղեկավար Ասլան Աբաշիձեի նշանակումը Վրաստանի վարչապետի պաշտոնում», հաղորդում է «Նովոստի» գործակալությունը: «Ռուսթավի-2» հեռուստաալիքի հարցազրույցի ժամանակ Էդուարդ Շեւարդնաձեն առաջին անգամ հրապարակայնորեն խոստովանել է, որ նոյեմբերի 3-ին Բաթում կատարած ուղեւորության ընթացքում նա Ասլան Աբաշիձեին առաջարկել է զբաղեցնել երկրի վարչապետի պաշտոնը: Շեւարդնաձեն հույս է հայտնել, որ խորհրդարանը կպաշտպանի Ասլան Աբաշիձեին եւ նրան կհաստատի այդ պաշտոնում:

Նախագահի կարծիքով, Ասլան Աբաշիձեն «հեղինակավոր եւ աշխատունակ մարդ է», որն ի վիճակի է արդյունավետ աշխատել երկրի կառավարության ղեկավարի պաշտոնում:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Աշխարհը եւ Հայաստանը

ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի դիտարկումներով

Ընթերցողի ուշադրությանը ներկայացվող հարցազրույցում ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը եւ «Ազգի» քաղաքական մեկնաբան Ռաֆիկ Հովհաննիսյանը շոշափում են Հայաստանում ընթացող քաղաքական զարգացումներին առնչվող որոշ հրատապ եւ հասարակական մեծ հնչեղություն ունեցող խնդիրներ համաշխարհային իրադարձությունների համապատկերում:

– Սեպտեմբերի 11-ի ամերիկյան ողբերգությունից հետո աշխարհը շատ է փոխվել: Ստեղծվել է միանգամայն նոր իրավիճակ՝ քաղաքակիրթ երկրները, նույնիսկ երբեմնի հակառակորդներ ԱՄՆ-ն ու Ռուսաստանը հայտնվել են մի ճամբարում, միջազգային ահաբեկիչները՝ մյուս ճամբարում: Դրա հետեւանքով երեւան են եկել նոր մարտահրավերներ, որոնք անմիջականորեն վերաբերում են նաեւ մեր երկրին: Մասնավորապես, Ադրբեջանը փորձում է պղտոր ջրում ձուկ որսալ եւ ահաբեկչության դեմ պայքարի պատրվակով ռազմական ուժի գործադրմամբ իր օգտին լուծել արցախյան հակամարտությունը: Այս պայմաններում բացառիկ նշանակություն է ստանում Հայաստանի ներքաղաքական իրավիճակը: Դուք ինչպե՞ս եք գնահատում այդ իրավիճակը, հասարակական զարգացումների հեռանկարը:

– Միանգամայն համաձայն եմ Ձեր հարցադրմանը: Քաղաքագիտական առումով, մանավանդ այսօր, անկարելի է դիտարկել երկրի ներքաղաքական կյանքը՝ համաշխարհային զարգացումներից դուրս: Ավաղ, շատ հաճախ մեզանում խոսվում է ներքին խնդիրների մասին, կարծես թե Հայաստանը գտնվում է աշխարհաքաղաքական գործընթացներից դուրս: Մինչդեռ իրողությունը շատ պարզ է, հատկապես աշխարհը մի կողմից շատ մեծ է, մյուս կողմից՝ շատ փոքր, եւ աշխարհում տեղի ունեցող բոլոր գործընթացները, որոնք կապվում են նույնիսկ մեզնից տասնյակ-հազարավոր կիլոմետրերով հեռու, ներազդում են մեր ներքաղաքական ու նախ եւ առաջ՝ տնտեսական զարգացման վրա:

Տես ➧ էջ 4

ԱՅԾԻԾ ԼԵՏՈ

Հոռետեսություն Ադրբեջանում

ԲԱՔՈՒ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Մուսավաթ» կուսակցության փոխնախագահ Սուլհաթդին Աքպերի կարծիքով, Մինսկի խմբի համանախագահների արտահայտած լավատեսության համար հասուկ հիմքեր չկան: Պարզապես, հանդիպելով Հեյդար Ալիեւի հետ, եվրոպացի դիվանագետները համոզվեցին, որ ահեղ ռազմական հռետորաբանությունը պետության ղեկավարի շուրթերին սոսկ գաղափարախոսական քայլ է՝ հաշվարկված ներքաղաքական կարգի նպատակների հասնելու համար:

Իսկ թե ինչ են Մինսկի խմբի նոր առաջարկները, Ս. Աքպերն այն կարծիքին է, որ դրանք Քի Վեսթի եւ Փարիզի պայմանավորվածությունների դարձվածաբանորեն նորացված տարբերակն է, որոնց էությունը, Աքպերի խոսքով, «ընդհանուր պետության տխրահռչակ գաղափարն է»:

«Ժողովրդավարական կոնգրեսն իր բողոքն է հայտնում իշխանություններին, որոնք չեն ցանկանում բացահայտել ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների նոր առաջարկների բովանդակությունը», հայտարարել են ժողովրդավարական կոնգրեսի մասնակիցները չորեքշաբթի օրը կայացած իրենց նիստում: Նրանց կարծիքով, իշխանությունների անհետեւողական եւ անարդյունավետ քաղաքականության հետեւանքով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները չընդունեցին Ադրբեջանի առաջարկը՝ խաղաղ բանակցությունների ձախողման դեպքում հակաահաբեկչական գործողություն անցկացնել Լեռնային Ղարաբաղում:

Մյուս կողմից, ինչպես նշվել է ժողովրդավարական կոնգրեսի նիստում, իշխանությունները նախատեսում են, փաստորեն, տարանջատման գծում գաղթականների համար կառուցել 1300 տուն: «Պատկերացրեք, թե ինչ կլինի, եթե զինադադարը խախտվի», ասել է Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատ կուսակցության (բարենորոգիչներ) առաջնորդ Ալի Քերիմլին:

ՏԱՐԱԾՔ

Վաշինգտոնը մեծացնում է ռազմական օժանդակությունը Անկարային

ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Միացյալ Նահանգները պատրաստվում է մեծացնել ռազմական օժանդակությունը Թուրքիային, որը դիտվում է իբրեւ փոխհատուցում հակաթալիբյան պատերազմում Անկարայի կողմից Վաշինգտոնին ցուցաբերվող օժանդակության դիմաց: Ինչպես նշում է «Անատոլու» գործակալությունը, Վաշինգտոնը Անկարային անվճար կամ մատչելի գներով կտրամադրի 25 գրոհային ուղղաթիռներ: Միաժամանակ ամերիկյան «Էքսիմբանկի» վարկով Թուրքիայի ռազմածովային ուժերը ձեռք կբերեն SH60 Seahawk պարեկային ուղղաթիռներ: Ըստ նույն աղբյուրի, ԱՄՆ վարչակազմը ձգտում է պարզեցնել թուրքական տեխնիկայի արտադրանքի եւ մեխանիզմների ներմուծման գործընթացը, ինչին սակայն կտրականապես ընդդիմանում են ամերիկյան արտադրողները: Փորձագետների գնահատմամբ, վերջիններիս կհաջողվի ԱՄՆ Կոնգրեսում կազմակերպել սեփական շահերի լոբբինգ, ԱՄՆ վարչակազմի նշված նախաձեռնությունը թերեւս տապալվի:

907 բանաձեւի քննարկումը հետաձգվել է

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երեկ ԱՄՆ Ներկայացուցիչների պալատի եւ Սենատի համատեղ նիստը չի քննարկել Նախագահ Ջորջ Բուշին հատուկ լիազորություններով օժտելու այն հարցը, համաձայն որի նա կարող է վերացնել 907 բանաձեւի՝ Ադրբեջանի դեմ ուղղված սահմանափակումները: Ինչպես գրում է ադրբեջանական «Էխո» թերթը, Վաշինգտոնում Ադրբեջանի դիվանագիտական ներկայացուցչության առաջին քարտուղար Թահիր Թագիզադեն հայտնել է, որ այդ հարցի քննարկումը հետաձգվել է կարճ ժամանակով՝ կապված ԱՄՆ օրենսդիր մարմինների աշխատանքային խիստ ծանրաբեռնվածությամբ: Մինչդեռ ադրբեջանական «525-րդ» թերթը հարցի քննարկման հետաձգումը կապում է հայկական լոբբիի ակտիվ գործունեության հետ:

Բեն Լադենը ճամբար ունի Կիպրոսի թուրքական հատվածում, պնդում է իտալական թերթը

ՀՌՈՄ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Իտալական «Լե Ռեպուբլիկա» թերթի պնդմամբ, Ուսամա Բեն Լադենը ռազմական ճամբար ունի ինքնահռչակ Հյուսիսային Կիպրոսի թուրքական հանրապետությունում (ՀԿԹՀ): Ըստ նույն աղբյուրի, «թիվ 1» ահաբեկիչը միաժամանակ ՀԿԹՀ տարածքում հանգամանակություն է իրականացնում «Իսլամական աջակցության կազմակերպության» միջոցով: Զարգացնելով այս միտքը՝ թերթը գրում է. «ՀԿԹՀ-ում ոչ մի բան տեղի չի ունենում առանց թուրքական բանակի համաձայնության: Թուրքերը կապ են պահպանում նաեւ Սադդամի հետ եւ շատ վտանգավոր ու երկակի խաղ տանում»: Արձագանքելով այս մեղադրանքին՝ թուրքական մամուլը գրում է, որ թերթը եւ մասնավորապես հոդվածի հեղինակներ Ջուզեպպե Ավացինոն եւ Կարլո Բոնինին կաշառված են հունական իշխանություններից: Թուրքական կողմը հայտարարում է, որ վերջիններիս մասնավորապես անվճար հանգիստ է տրամադրվել Կիպրոսում:

Բաքվի ԲԷՑ-երը հանձնվեցին թուրքերին

ԲԱՔՈՒ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Բաքվի բաշխիչ էլեկտրացանցերը 25 տարով հանձնվել են կառավարման «Բարմեկ» թուրքական ընկերությանը: Այս մասին հրամանագիր է ստորագրել Նախագահ Հեյդար Ալիեւը: Թուրքական ընկերությունը մրցույթում հաղթել է գերմանական «Սիմենսին» եւ ամերիկյան «AES»-ին՝ առաջարկելով ավելի ցածր սակագին՝ 2,5 սենթ 1 կիլովատ/ժամի համար: 25 տարվա ընթացքում «Բարմեկը» ներդնելու է 230 մլն դոլար, էլեկտրականության կորուստները ներկա 20 տոկոսից նվազեցնելու է մինչեւ 11 տոկոսի եւ ընդհանուր առմամբ այդ ժամանակամիջոցում ստանալու է 3 մլրդ դոլարից ավելի եկամուտ: Այս մասին նոյեմբերի 8-ին տեղեկացրել է «Թըրքիշ դեյլի նյուզ» թերթը:

Թուրքիայի նախագահը Վրաստանում

Երեկ երկօրյա այցով Թբիլիսի ժամանեց Թուրքիայի նախագահ Ահմեդ Նեջդեթ Սեզերը: Վրաստանի եւ Թուրքիայի առաջնորդները, ինչպես հաղորդում է ՌԻԱ «Նովոստի» գործակալությունը, կքննարկեն վրացթուրքական երկկողմ հարաբերությունները, Հարավային Կովկասի քաղաքական իրավիճակը, ադրբեջանական նավթի եւ գազի՝ Վրաստանի տարածքով Թուրքիա տեղափոխելու խնդիրը:

Թուրքիայի նախագահը Թբիլիսի ժամանեց Տաջիկստանի մայրաքաղաք Դուշանբեից, որտեղ փակ դռների հետեւում հանդիպել է Աֆղանստանի նախագահ Ռաբանիի հետ:

Ալիեւ կրտսերը կրկին սպառնում է

ԲԱՔՈՒ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Մենք ցանկանում ենք, որ Լեռնային Ղարաբաղի խնդիրը լուծվի խաղաղ ճանապարհով: Ադրբեջանական ժողովուրդը պատերազմ չի ուզում: Բայց եթե խաղաղ բանակցությունները չպսակվեն հաջողությամբ, ապա, ինչպես ասել է պետության ղեկավարը անկախության տասնամյակին նվիրված նիստում ունեցած իր ելույթում, Ադրբեջանն այդ դեպքում, օգտագործելով բոլոր հնարավորությունները, կազատագրի իր հայրենի հողերը», հայտարարել է Միլի մեջլիսի պատգամավոր, «Ենի Ազերբայջան» կառավարող կուսակցության առաջին տեղակալ Իլհամ Ալիեւը, հաղորդում է «Թրենդը»:

ՇԻՐԱԿ

Գարեգին Բ կաթողիկոսի հանդիսապետությամբ օծվեցին Գյումրու Սբ. Հակոբ եկեղեցու խաչերը

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍԲ. ԷՋՄԻԱԾԻՆ, ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ: Նոյեմբերի 7-ին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսը մեկնեց Գյումրի՝ հանդիսապետելու Գյումրու Սբ. Հակոբ եկեղեցու խաչերի օծման արարողությունը:

Ձեռամբ Ամենայն հայոց Գարեգին Բ կաթողիկոսի, Շիրակի թեմի առաջնորդ Տ. Միքայել եպս. Աջապահյանի եւ Ուկրաինայի թեմի առաջնորդ Տ. Գրիգորիս արք. Բունիաթյանի սրբալույս մյուռոնով օծվեցին եկեղեցու բոլոր 5 խաչերը: Կատարվեց խաչերի երկրպագություն, որից հետո խաչերը բարձրացվեցին եւ տեղադրվեցին Սբ. Հակոբ եկեղեցու կենտրոնական ու եկեղեցու անկյունները բոլորող չորս զանգակատների գմբեթներին:

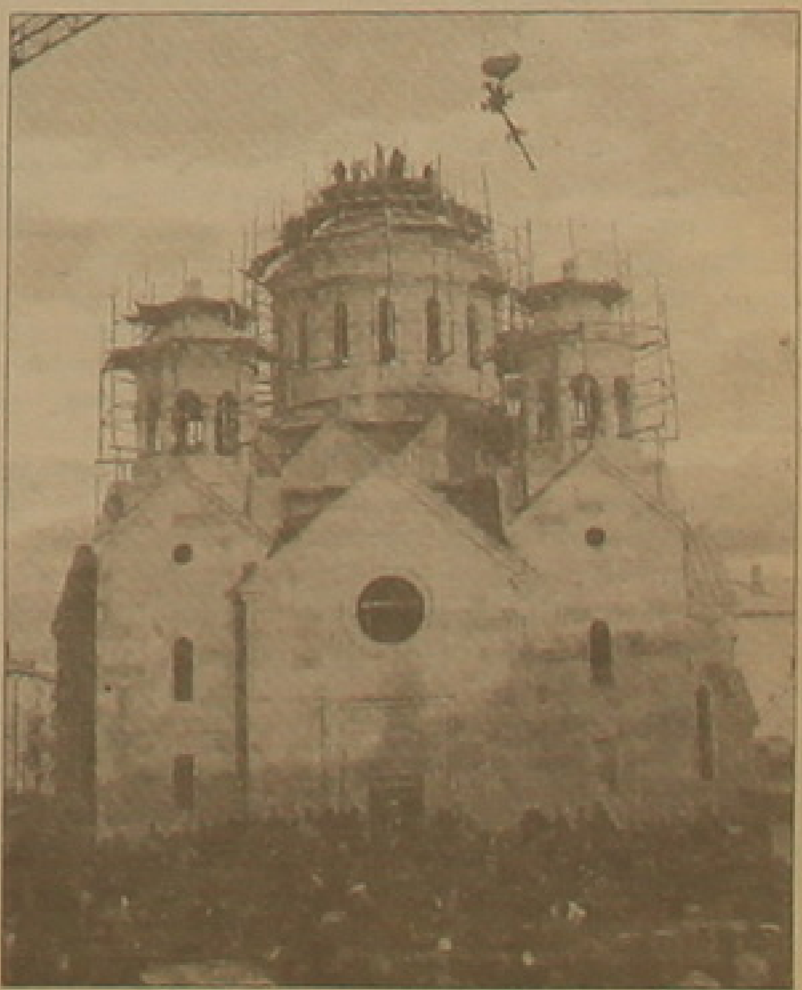

Գյումրու նորակառույց Անի թաղամասում Սբ. Հակոբ եկեղեցին վեր է խոյանում ամերիկահայ բարերար Սարգիս Հակոբյանի հովանավորությամբ: Ազգանվեր բարերարը Անի թաղամասում եկեղեցի կառուցելու մտահղացում էր ունեցել ի սեր իր փոքրիկ թոռնիկի՝ Անի-Արաքսի: Եկեղեցու հիմնարկեքի արարողությունը հանդիսապետությամբ Ամենայն հայոց հայրապետի, տեղի էր ունեցել անցած տարվա հուլիսին՝ Նորին Սրբության Շիրակ կատարած անդրանիկ հովվապետական այցի ընթացքում:

Տես ➧ էջ 3

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՀՌԱԿ վարչությունում

Նոյեմբերի 7-ին տեղի ունեցավ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության հերթական նիստը, որը վարում էր ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը:

Ժողովը լսեց ՀՌԱԿ քարոզչական գործունեության մասին օրակարգային հարցը, որը ներկայացրեց վարչության անդամ Ռոբերտ Սավիսակալյանը: Զեկուցման մեջ նշվեց, որ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության X համագումարի որոշումները, կուսակցական գործունեության աշխուժացումը Հայաստանի մարզերում պահանջում են նոր որակ հաղորդել ողջ քարոզչական աշխատանքին: Անհրաժեշտ է հասարակության լայն զանգվածներին ծանոթացնել ժողովրդավարության եւ ազատականության իրական արժեքներին, մամուլի եւ լրատվության այլ միջոցներում սկզբունքային դիրքորոշում արտահայտել ՌԱԿ մնայուն գաղափարախոսական արժեքների ընդդիմախոսների, կեղծ «լիբերալների» նկատմամբ: Ընկեր Սավիսակալյանը նպատակահարմար գտավ քարոզչական գործունեության մեջ օգտագործել տեղեկատվության եւ լրատվության ժամանակակից ձեւերը: Զեկուցողը եւ օրակարգի հարցի կապակցությամբ ելույթ ունեցողները՝ վարչության անդամներ Համլետ Կարապետյանը, Գառնիկ Հովակիմյանը, Միեր Մելիք-Բախշյանը, Մխակ Գեւորգյանն անհրաժեշտ գտան մոտակա ժամանակահատվածում նախապատրաստել գրքույկներ, կինոֆիլմեր, որոնցում կներկայացվի Ռամկավար Ազատական կուսակցության հարուստ պատմությունը, կարտահայտվեն ՀՌԱԿ քաղաքական կեցվածքը, գործունեությունը Հայաստանի երրորդ հանրապետության ժամանակաշրջանում, կուսակցության դիրքորոշումները երկրի տնտեսության զարգացման, ազատ շուկայական հարաբերությունների հաստատման ուղղությամբ: Քննարկվող հարցի կապակցությամբ վարչությունը որոշում ընդունեց, որի մեջ որոշակի հանձնարարականներ կան խնդրո առարկան հաջողությամբ լուծելու համար:

Ռամկավար Ազատական կուսակցության հիմնադրման 80 եւ ՀՌԱԿ հիմնադրման 10-ամյակների միջոցառումների ցանկը ներկայացրեց ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը: Նոյեմբերի վերջին տոնակատարությանը մասնակցելու համար Երեւան ժամանելու մասին արդեն տեղեկացրել են ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության անդամները, կուսակցության շրջանակների ներկայացուցիչները ԱՄՆ-ից, Լիբանանից, Սիրիայից, Եգիպտոսից, Հունաստանից, Ֆրանսիայից, Արաբական Միացյալ Էմիրություններից եւ այլ երկրներից: Կենտրոնական ձեռնարկումները տեղի են ունենալու նոյեմբերի 27-29-ը:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը նպատակահարմար գտավ տոնակատարության կարեւորագույն ձեռնարկումներին մասնակից դարձնել ՀՌԱԿ ակումբների ներկայացուցիչներին, ինչպես նաեւ այդ օրերին Երեւանում գումարել վարչականների ժողով՝ սփյուռքի ՌԱԿ շրջանակների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ: Տոնակատարությունները պատշաճ մակարդակով անցկացնելու նպատակով որոշվեց առաջիկայում պարբերաբար անցկացնել աշխատանքային խորհրդակցություններ:

Վարչությունն ընդունեց թիվ 16, 17 եւ 18 շրջաբերականները՝ ուղղված ՀՌԱԿ սկզբնական կառույցներին:

Քննարկվեցին նաեւ մի շարք այլ հարցեր:

Համաճարակ, որ կոչվում է հանձնաժողով ընկնելու մոլուցք

Քաղաքական փոխհամաձայնությունը միակ շահավետ ելք

Մի կողմ թողած սահմանադրական բարեփոխումների գործընթացի շուտափույթ քննարկումների անհրաժեշտությունը, Ազգային ժողովը հերթական անգամ տուրք է տալիս քաղաքական շահարկումներին: Եվ պատկերացնո՞ւմ եք, լուծելու համար ընդամենը... հանձնաժողով ընկնելու հարցը: Պատգամավորներին հասկանալ կարելի է, նախընտրական պայքարում կարող են հավելյալ ձայներ վաստակել՝ մասնակցելով նախագծերի քննարկմանը: Հատկանշական է, որ այդ հարցում խիստ շահագրգիռ են հատկապես քաղաքական փոքրամասնության ներկայացուցիչնե-րը, որոնց համար պարզապես օդ ու ջրի պես անհրաժեշտ է ընտրողներին ինչ-որ դրական գործունեությամբ երեւալը: Եթե նման միտում քաղաքական այդ ուժերը չունենային եւ խնդիր դրած լինեին միայն անշահախնդիր կերպով սահմանադրությունների նախագծերի քննարկմանը մասնակցելու, ոչ թե կռիվ կտային հանձնաժողովում աթոռ ունենալու համար, այլ կսիպեին ժամանակավոր հանձնաժողովի ձեւավորման նախաձեռնողներին օրենքում հստակ մի դրույթ ամրագրել: Ըստ որի բոլոր շահագրգիռ պատգամավորներին հնարավորություն տրվեր մասնակցելու հանձնաժողովի աշխատանքներին: Առավել եւս, որ ըստ էության այդ հանձնաժողովը որեւէ լիազորություն չի կարող իրեն վերապահել՝ միանշանակորեն ընտրել եւ ԱԺ-ի հաստատմանը պարտադրել նախագծերից որեւէ մեկը:

Այն ընդամենը փորձելու է հնարավորություն ընձեռել խորհրդարանական ուժերին ընտրել նախագծերից մեկը որպես քաղաքական փոխհամաձայնությունների արդյունք, որը ժողովրդի դատին կարող է ներկայացվել մյուս նախագծերի հետ միաժամանակ: Տարբերությունը այն է միայն լինելու, որ քաղաքական կոնսենսուսը հզոր ազդակ կարող է լինել՝ հասարակության համար ընտրելու հենց այդ տարբերակը: Սակայն շատ հավանական է, որ ոչ մի փոխհամաձայնություն էլ չառաջանա, եւ հանձնաժողովի ստեղծումն ու գործունեությունը միանգամայն ավելորդ լինի:

Ամեն դեպքում խորհրդարանում ժամանակավոր հանձնաժողովի ստեղծման վերաբերյալ երկու մոտեցում կա: Ըստ մեկի՝ ստեղծվում են բացառապես քննարկելու նախագծերը եւ գարնանը նախատեսվող սահմանադրական հանրաքվեին ներկայացնելու մշակված նախագծերը: Մյուս դիրքորոշման համաձայն, իշխանությունը հանձնաժողովի ստեղծմամբ եւ եռամսյա քննարկումներ նախատեսելով ամեն կերպ փորձում է ձգձգել հանրաքվեի ժամկետը, որպեսզի համընկնի նախագահական ընտրություններին: Իսկ այդ ժամանակ, ըստ այս տեսակետի պաշտպանների՝ իշխանությունները կառաջադրեն միայն նախագահին կից սահմանադրական բարեփոխումների հանձնաժողովի ներկայացրած նախագիծը եւ 1995-ի կրկնությամբ ժողովրդի վզին կփաթաթեն իրենց համար տարբերակը: Կոմկուսն, օրինակ, պատճառով, որ նախագիծը ներկայացնում է... դարձյալ Ռոբերտ Քոչարյանը: Այլ կերպ չէր կարելի մեկնաբանել նրա խոսքերը, թե ինքը նախագահական համակարգի կողմնակից է, բայց ներկայացված նախագիծն ընդունել չի կարող:

Այս դիրքորոշումը միանշանակ անհեթեթ է որակում խորհրդարանական մեծամասնությունը՝ «Միասնություն» խմբակցությունը եւ նրան սատարող ՀՅԴ-ն: Երկուսն էլ համարում են, որ առաջարկված է երեք նախագիծ, եւ իրենք իրավական եւ բարոյական որեւէ հիմք չունեն ձգձգելու գործընթացը եւ որեւէ նախագիծ պարտադրելու: Դրանք հանրաքվեի դնելու հարցը վերջին հաշվով ողջ խորհրդարանի լուծելի խնդիրն է, իսկ հանձնաժողովը ստեղծվում է միայն քննարկումներն առավել արդյունավետ դարձնելու նպատակով: Ավելին, ՀՅԴ խմբակցության ղեկավար Աղվան Վարդանյանն առաջին հերթին հանձնաժողովի ստեղծման անհրաժեշտությունը կարեւորում է ներխորհրդարանական ուժերի հնարավոր միանշանակ այս տեսակետին է, եւ, ըստ համանուն խմբակցության ղեկավար Ֆրունզե Խառատյանի, նախագահին կից որեւէ նման հանձնաժողով չպիտի ստեղծվեր: Դրա համար ինքը ժամանակին հրաժարվել է աշխատանքներից՝ պարզապես անօրինական որակելով հանձնաժողովը:

Թեեւ ԱՄ ղեկավար Արտաշես Գեղամյանը հանձնաժողովի աշխատանքներին չի մասնակցել, ամբողջությամբ ընդունում է նախագահական համակարգ նախատեսող նախագծի՝ իշխանությունների կողմից ժողովրդին պարտադրելու մտահոգությունը: Սակայն, ըստ էության, միայն այն

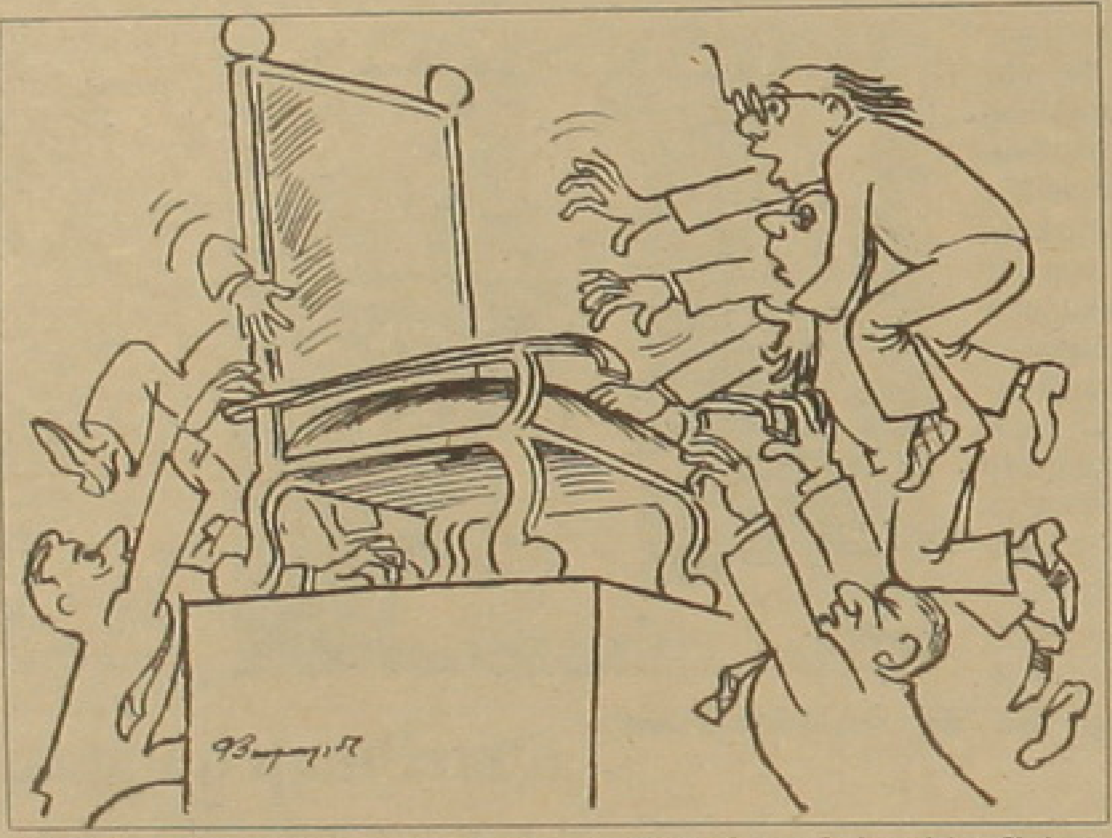

փոխհամաձայնության հասնելու տեսակետից:

Եթե ուշադրություն դարձնենք, այս մոտեցումը կարող է փարատել բոլոր մտահոգությունները: Ի վերջո, ոչ որ խորհրդարանականների ձեռքերը չի բռնել հնարավորինս արագ աշխատելու եւ հնարավորինս արագ նախագծերը հանրաքվեի դնելու: Մյուս կողմից, եթե խորհրդարանական ուժերին հաջողվի հասնել կոնսենսուսի, ապա առավել հեշտ կլինի հաղթահարել ընդդիմադիրների մասնանշած հնարավոր ճնշումներն իշխանությունների կողմից: Այս առումով բոլորովին անտեղի էին խորհրդարանում ծավալված «բանավեճերը»: «Այդ վեճը տեղին չէր: Թվում է, թե այդքան էլ դժվար չէ սովորական սկզբունքներով հանձնաժողով կազմելը: Վերջին հաշվով ներկայացված փաթեթը երկար ժամանակ պիտի անցնի եւ գալու-հասնելու է ԱԺ: Մեկ-երկու հոգու ավելացումը կամ պակասեցումը, չեմ կարծում, որ սկզբունքային հարց է: Սկզբունքային պետք է լինի այն, որ ստեղծվի աշխատող, գործող հանձնաժողով եւ կարողանա մեզ հրամցնել սահմանադրության այնպիսի մի տեսակ, որը քաղաքական հիմնական ուժերին բավարարում է եւ ներկայացնում է իշխանական հավասարակշիռ թեւեր...», ընդհանրացնում է «Օրինաց երկիրն»՝ ի դեմս Սերգո Երիցյանի:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Փոփոխությունները վերաբերելու են հարկային վարչարարությանը

Որեւէ այլ մանրամասն պետեկամուտների նախարարը չհայտնեց

Ինչպես հայտնի է, 2002 թ. բյուջեի նախագծում նախատեսվում է 21 մլրդ դրամ հարկային եկամուտների աճ: Ըստ կառավարության տեսակետի՝ դա պետք է տեղի ունենա ստվերային շրջանառության կրճատման հաշվին: Համենայն դեպս, նման հայտարարությամբ հանդես են եկել ինչպես վարչապետը, այնպես էլ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը: Երեկ՝ կառավարության նիստի ընդմիջմանը պետեկամուտների նախարար Երվանդ Զախարյանը, անդրադառնալով հարկային օրենսդրության փոփոխությունների փաթեթին, իր հերթին հավաստիացրեց, որ հարկային դրույքաչափերի փոփոխություն չի լինելու: Բյուջեի մուտքերի ավելացման համար անհրաժեշտ հիմքը կլինեն վարչարարական բնույթի փոփոխությունները: Խոսքը, ըստ Երվանդ Զախարյանի, մասնավորապես հարկատուների եւ հարկային մարմինների հարաբերությունների պարզեցման մասին է: Կոնկրետ փոփոխություններին նախարարը գրեթե չանդրադարձավ: Նա, պատասխանելով լրագրողների հարցերին, միայն հայտնեց, որ «Պարզեցված հարկի մասին» օրենքում փոփոխությունը վերաբերում է հարկման շեմին, իսկ հսկիչ դրամարկղային մեքենաների (ՀԴՄ) վերաբերյալ օրենսդրական փոփոխություն կառաջարկվի կառավարության հաջորդ նիստին: Իսկ ավելի մանրամասն տեղեկություններ Երվանդ Զախարյանը խոստացավ օրենսդրական փոփոխությունների փաթեթն ընդունելուց հետո: Հետաքրքիր է՝ ի՞նչ տեղեկություններ պետք է հաղորդի նախարարը, երբ այդ ժամանակ օրենսդրական փոփոխություններն արդեն իսկ հրապարակված եւ մատչելի կլինեն բոլորին: Թերեւս այս մոտեցումը պատասխանից խուսափելու ձեւ էր, որը վերջերս կառավարության նիստերի ընդմիջումների ժամանակ սկսել են կիրառել նախարարներից շատերը:

Ա. Մ.

Լրացուցիչ փորձաքննություն Պողոս Պողոսյանի սպանության գործով

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեւանի «Առագաստ» սրճարանում Պողոս Պողոսյանի սպանության գործով նախաքննությունը ընթանում է նորմալ հունով, արդեն քննվել են հինգ տասնյակ վկաներ, այդ թվում ՀՀ նախագահի անվտանգության ծառայության համապատասխան աշխատակիցը. մեղադրյալներ դեռեւս չկան: Այս մասին լրագրողներին հայտնեց ՀՀ գլխավոր դատախազ Արամ Թամազյանը: Ըստ նրա, հարցաքննությամբ ձեռք են բերված որոշ արժեքավոր ցուցմունքներ: Թամազյանը նշեց նաեւ, որ այս գործով նշանակվելու է լրացուցիչ փորձաքննություն:

Դեռեւս մեղադրյալներ չկան նաեւ ՀՀ վարչապետի խորհրդական, վարչապետի վերահսկողության ծառայության պետ Գագիկ Պողոսյանի սպանության գործով: Ըստ Թամազյանի, գործի առնչությամբ եղել է 22 վարկած, եւ կատարվում է «օբյեկտիվ, բազմակողմանի եւ ամբողջական» քննություն:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ԸՆԹԱՑԻԿ

ԹԱՆԿԱՐԺԵՔ

Ադամանդագործությունը պահպանում է տեմպերը

Նաեւ ռուսական ալմաստի հումքի շնորհիվ

Այս տարին Հայաստան է ներկրվել ռուսական ալմաստի հումքի ամբողջ չափաքանակի կեսը՝ 150 հազ. կարատ: Այդ մասին երեկ մի քանի լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների հետ հանդիպման ընթացքում հայտնեց արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարության ակնագործության եւ ոսկերչության վարչության պետ Գագիկ Մկրտչյանը: Նա հիշեցրեց, որ Ռուսաստանից Հայաստանին ալմաստի հումք մատակարարելու պայմանագիրը կնքվել է 1998 թ.-ին, սակայն երկար ժամանակ (ավելի քան 2 տարի) այն կյանքի չէր կոչվում, քանզի ՌԴ Պետդումայի վավերացումը ձգձգվում էր:

Ադամանդի արտադրության հայկական ձեռնարկությունները ռուսական մատակարար կազմակերպության՝ «Ալռոսայի» հետ սկսեցին աշխատել միայն այս տարվա հունիսից: Սակայն ներկրումը որոշակի աշխուժացավ սեպտեմբերին, իսկ հիմնականում՝ հոկտեմբերին: Մինչ այդ շարունակվող գործընթացի դանդաղեցումը Գագիկ Մկրտչյանը պայմանավորեց մի քանի գործոններով: Դրանցից գլխավորն այն էր, որ այս բիզնեսի համար եւս հուլիս-օգոստոսն արձակուրդային էին: Բացի այդ նշվեցին համաշխարհային շուկայում շարունակվող ճգնաժամը, որն առավել խորացավ սեպտեմբերի 11-ի դեպքերից հետո, եւ ռուսական կողմի հետ հայկական ընկերությունների կապերի վերականգնման բարդությունները:

Այդուհանդերձ, գործընթացը ծավալվում է, եւ ակնագործության ու ոսկերչության վարչության պետը համոզմունք հայտնեց, որ ամբողջ չափաքանակը մինչեւ դեկտեմբերի սկիզբը կներկրվի: Նա խիստ կարեւորեց դա, քանզի, եթե Հայաստանը չկարողանա ներկրել ամբողջ չափաքանակը, մեծ դժվարություններ կառաջանան մեզ անհրաժեշտ չափաքանակի՝ 2002-2006 թթ. ներկրման համար Ռուսաստանի հետ վարվելիք բանակցություններում: Ներկայումս կան ձեռնարկություններ, որոնք ներկրել են իրենց քվոտայի 5 կամ 6 տոկոսը: Նրանց նկատմամբ կկիրառվեն նախապես որոշված եւ տնտեսվարող սուբյեկտներին տեղեկացված քայլերը: Եթե պատկերը մնա նույնը, նրանք կզրկվեն ռուսական հումքից, որը կվերաբաշխվի մյուս՝ առավել հաջող արդյունք ունեցողներին: Իսկ այդպիսիք կան՝ «Լորին», «Սաթֆիրը», «DCA»-ն, «Աղավնին», Երեւանի ոսկերչական գործարանն իր խմբով ամբողջ թափով ներկրում եւ մշակում են ռուսական հումքը:

Խոշոր ձեռնարկություններից բացառություն է կազմում միայն «Շողակնը», որն առայժմ ներկրել է 34 հազ. կարատ, իր չափաբաժնի միայն կեսը: Սակայն այս ձեռնարկությունում հավաստիացրել են, որ մինչեւ տարեվերջ իրենց հասանելիք ամբողջ հումքը կբերվի: Այս ձեռնարկությունը հիմնականում մշակում է սեփական հումքը եւ այս տարին աշխատում է ամենամեծ հզորությամբ՝ ամսական 10,5 հազ. կարատ: Այդ ցուցանիշը «Շողակնը» ձգտելու է հասցնել ամսական 20 հազ. կարատի՝ չնայած միջազգային շուկայում ադամանդի գների անկմանը:

Գագիկ Մկրտչյանը տեղեկացրեց, որ ներկա ճգնաժամի նման սուր ճգնաժամ չէր եղել 1979-ից ի վեր: Սակայն հայկական ձեռնարկությունները շարունակում են արտադրանք թողարկել: Ճիշտ է, այս տարվա հունվար-սեպտեմբերին ադամանդի արտադրության եւ իրացման ծավալները մոտ 15 տոկոսով զիջում էին նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ծավալներին, բայց հոկտեմբերին գրանցված առաջընթացը թույլ տվեց հավասարվել անցյալ տարվա ցուցանիշներին: Դա տեղի ունեցավ շնորհիվ ռուսական հումքի, որի մշակմամբ զբաղվող մի շարք նոր ձեռնարկություններ զգալի աճ ունեցան:

Մեծ էր նաեւ «Շողակնի» դերը իրացման ընդհանուր ծավալների հոկտեմբերին գրանցված աճի մեջ: Մասնավորապես հոկտեմբերին այդ թիվը 135 տոկոսով գերազանցել է սեպտեմբերի ցուցանիշը: Հունվար-հոկտեմբերին մշակվել է ավելի քան 34 մլրդ դրամի հումք: Ակնկալվում է, որ տարեվերջին այդ թիվը կլինի 50-55 մլրդ դրամի սահմաններում: Նախորդ տարի մշակվել էր մոտ 52 մլրդ դրամի ալմաստ:

Լրագրողների հետ հանդիպման վերջում Գագիկ Մկրտչյանն անդրադարձավ նաեւ ամերիկյան «Բիզնեսլինք» կազմակերպության առաջարկած՝ ամերիկյան շուկայում հայկական ադամանդի վաճառքին նպաստելու ծառայություններին: Նա կարծիք հայտնեց, որ դա նշանակում է, որ այս ճյուղի առաջընթացը նկատված է: Ամեն դեպքում, եթե ամերիկյան ընկերությունը կարողանա հայկական արտադրանքի թեկուզ որեւէ քանակ ավելացնել, «մենք շնորհակալ եւ գոհ կլինենք»: «Բիզնեսլինքը» ժամանակին նման ծրագիր է իրականացրել, նպաստել ամերիկյան շուկայում հարավկորեական էլեկտրոնային արտադրանքի իրացմանը: Այսինքն՝ երկու դեպքում էլ առկա է նույն պահը՝ ընկերությունն աջակցում է այն ապրանքների վաճառքին, որոնք առանց այդ էլ հաջողությամբ վաճառվում են: Սա չէր վրիպել նաեւ ակնագործության եւ ոսկերչության վարչության պետի ուշադրությունից:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Մինչեւ դեկտեմբերի 25-ը Սեւանա լճում արգելված է ձկան որսը

Նոյեմբերի 8-ից դեկտեմբերի 25-ը Սեւանա լճում ձկնորսության արգելման կապակցությամբ նոյեմբերի [illegible] Գեղարքունիքի մարզպետ Վահագն Հակոբյանի մոտ կայացավ խորհրդակցություն՝ մասնակցությամբ ՀՀ բնապահպանության փոխնախարար Արտաշես Զիրոյանի, հանրապետական բնապահպանական տեսչության պետի տեղակալ Իգոր Սարգսյանի, մարզային իրավապահների, մարզպետարանի բնապահպանության վարչության աշխատակիցների եւ լճափնյա համայնքների ղեկավարների: Բացելով խորհրդակցությունը, մարզպետը զարմանքով նշեց, որ ձկան որսի արգելման որոշման մասին իրենք տեղեկանում են մամուլից, մինչդեռ ամեն տարի նախորոք համաձայնություն էր ձեռք բերվում, տարվում էին նախապատրաստական աշխատանքներ: Ինչեւէ, բնապահպանության նախարարի թիվ 203 հրամանով նոյեմբերի 8-ից արգելվում է ձկան որսը: Մշակված է միջոցառումների ծրագիր, որը կիրականացվի բնապահպանների եւ իրավապահների համատեղ ուժերով: Նոյեմբերի 9-ից լիճը գոտեւորող ավտոճանապարհներին եւ անտառային որոշ հատվածներում կտեղադրվեն հսկիչ կետեր: Իսկ տասն օրը մեկ անգամ տեղեկատվություն կներկայացվի բնապահպանության նախարարին: Տեղեկացվեց նաեւ, որ արգելքի միջոցառումների անթերի կատարման համար շատ խիստ հանձնարարականներ են տվել հանրապետության նախագահը եւ վարչապետը: Միջոցառման կարեւորությունն ընդունում են բոլորը՝ նկատի ունենալով, որ լճում սաստիկ նվազել են ձկնային պաշարները, ուստի պետք է ձվադրման շրջանում իսկապես ձուկ չբռնել՝ չխանգարելով ձկնկիթի բազմացմանը: Սակայն կա մի հանգամանք, որն ամեն տարի էական ազդեցություն է ունենում արգելքի միջոցառումների կազմակերպման վրա: Դա, այսպես կոչված, գիտական որսն է, որի անվան տակ կատարվում է կասկածելի որս, ինչն էլ ձկնորսներին հիմք է տալիս ընդվզել եւ շատ դեպքերում չենթարկվելու արգելքի որոշմանը: Մարզպետ Վահագն Հակոբյանը, ելնելով այս հանգամանքից, առաջարկեց այս ընթացքում գիտական որս չկատարել: Եթե արգելք է, ուրեմն դա պետք է տարածվի բոլորի վրա: Թերեւս սա է միջոցառման նպատակային իրականացման երաշխիքը: Առավել լայն քննարկման արժանացավ ապխտած ձկան եւ առգրավված ձկան խնդիրը: Այս առիթով բնապահպանության փոխնախարարը նշեց, որ իրենց գերխնդիրն է, որ լճից ձուկ դուրս չգա: Իսկ եթե բռնվեց եւ վերածվեց ապուխտի, միեւնույն է, պետք է իրացվի, ուզենք թե չուզենք: Իսկ ապխտած ձուկն էլ պետք է լինի միայն համապատասխան փաստաթղթերով: Ավելի դժվար է առգրավված ձկան իրացման հարցի լուծումը, քանի որ դա չի կարգավորվում որեւէ փաստաթղթային ձեւակերպմամբ: Մարզպետը առաջարկեց առգրավված ձուկն օգտագործել բարեգործական նպատակներով՝ նկատի ունենալով մարզում հոգեբուժական հիվանդանոցների, մանկատան եւ օժանդակ դպրոցի առկայությունը: Առաջարկն ընդունվեց, սակայն դա պետք է արվի գերատեսչական որոշման հիման վրա, ինչը, ըստ երեւույթին, կկարգավորվի:

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՇԻՐԱԿ

Գարեգին Բ կաթողիկոսի հանդիսապետությամբ օծվեցին Գյումրու Սբ. Հակոբ եկեղեցու խաչերը

Սկիզբը էջ 1

Արդեն կանգուն եկեղեցին կառուցվել է ճարտարապետ Բաղդիկ Արզումանյանի նախագծով՝ միջնադարյան Անիի Սբ. Առաքելոց եկեղեցու նմանողությամբ: Քաղաքի այս նոր աղոթատունն իր չափերով գերազանցում է առաջնորդանիստ Սբ. Աստվածածին (Յոթվերք) եկեղեցուն: Կամարակապ, ընդարձակ աղոթասրահում եկեղեցական արարողություններին կարող է

մասնակցել շուրջ 500 հավատացյալ: Օգտագործված է նաեւ եկեղեցու նկուղային հարկը, որտեղ կառուցված են ընդարձակ դահլիճ եւ սենյակներ՝ եկեղեցական սպասավորների համար:

Նորակառույց եկեղեցու օծումը նախատեսվում է եկող տարվա մայիսին: Մինչ այդ կշարունակվեն ներքին հարդարման աշխատանքները, կենտրոնական գմբեթն ու աղոթասրահի կամարները կզարդարվեն զարդաքանդակներով ու հայ եկեղեցու մեծագույն սրբերի բարձրաքանդակներով:

Խաչերի օծման արարողությանը ներկա էին Շիրակի մարզպետ Ֆելիքս Փիրումյանը, Գյումրու քաղաքապետ Վարդան Ղուկասյանը, պապական նվիրակ Պետեր Ցուրբրիգենը, Հայ կաթոլիկ եկեղեցու ներկայացուցիչները՝ Վարդան եպս. Քեչիչյանի գլխավորությամբ, Վեհափառ հայրապետին ուղեկցող ազգային բարերարներ տեր եւ տիկին Գառնիկ Յակուբյանները:

Նույն օրը Գարեգին Բ Ամենայն հայոց հայրապետը եղավ 1988 թ. երկրաշարժից հիմնովին ավերված եւ այժմ վերակառուցվող Սբ. Ամենափրկիչ եկեղեցում, ծանոթացավ վերականգնման աշխատանքներին: 18-րդ դարի այս եկեղեցին, որ հիշեցնում է Անիի Մայր տաճարը, արդեն իսկ կիսով չափ կանգուն է:

Թեմի առաջնորդարանում Նորին Սրբությունը հանդիպում ունեցավ մարզպետ Ֆելիքս Փիրումյանի եւ քաղաքապետ Վարդան Ղուկասյանի հետ: Քննարկվեցին եկեղեցիների վերաշինության, եկեղեցապատկան հողերում ֆերմերային տնտեսություններ հիմնելու եւ մարզում հայորդաց տներ ստեղծելու վերաբերյալ հարցեր:

Գորիսի անապաստան գավառագիտական թանգարան

Գորիսեցիների մանկական հիշողություններում, անկասկած, մի ուրույն անկյուն է բացում էքսկուրսիաներով ամրագրված, այնժամ եկեղեցու շենքում հանգրվանած գավառագիտական թանգարանը. ազգային տարազներով, ճախարակով թել մանող տատիկ, մանկան փայտե օրորոցի մոտ նստած հարս, կին գործկոմի շենքի առաջին հարկի երբեմնի շատ աչքառու դահլիճում... բորբոսով ու սնկերով «մանրանախշված» մանրահատակից ու անտանիք, տեղումները անկորուստ ներծծող հազարերանգ պատերից հեռու, մի «ապահով» անկյունում տեսա ցեցերի բաժին դարձող գուլպա-բրդեղենով

խստաբարո տղամարդ, տաշտեր ու հսկայական կարասներ, տորք ու կավե եզակի նմուշներ, բրդյա գործվածքներ, պատմական արժեքավոր հազարավոր վավերագրեր ու լուսանկարներ, թանկարժեք զարդեր ու կենցաղային իրեր, մ. թ. ա. որքա՞ն թվագրություններ:

Մոտ 15 տարի թանգարանը, ասես, անհետացել է, չկա: Համապատասխան իրավասուների հավաստիացումներով պարզվեց՝ կա, պարզապես քաղաքի ոչ մի շինություն «չի ուզում» ապաստան տալ եկեղեցուց հետո 5 անգամ անփառունակ տեղափոխումներով բզկտված թանգարանին: Իբր շենքեր էլ կան՝ մանկական գրադարանի նախկին շենքը, «Կոմիտաս» բարը: Հետո հասկացա, որ մեկում... տեր կա, մյուսի տերն էլ դիմադրելու հիմքեր ունի: Իմ ժամանակավրեպ հետաքրքրասիրությամբ հայտնվեցի նախ տատիկին էլ, շատ ասելիք «զսպող» պապիկին էլ, հարսին էլ: Ու բոլորովին էլ զարմանալի չէր, որ մոշի պարարտ մի թուփ աճել էր նրանցից քիչ հեռու, հենց շենքի ներսում. բնությունը հոգ էր տարել կոլորիտի ամբողջացման համար...

Տարիներով աշխատավարձ չստացող տնօրենի ու ֆոնդապահի վկայությամբ, մոտ 5000 գույքանմուշ կա, իսկ տեղափոխություննե՞րը, խոնավությո՞ւնը, ցեցերի ախորժա՞կը...

Ունեցած արժեքները պահպանելու ինչպիսի՜ «հետեւողականություն»: Բայց որչա՞փ «կտուժեր» գորիսեցին, եթե մի հազարամյակերորդ խանութ կամ սրճարաներորդ բար պակաս բացվեր: Իսկ սերունդների պահած ու մեզ պահ տված թանգարանի հերն էլ...

ԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Գորիս

Հարցազրույց

Աշխարհը եւ Հայաստանը

ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի դիտարկումներով

Սկիզբը էջ 1

Սեպտեմբերի 11-ից հետո համաշխարհային իրողությունների հանդեպ մեր մոտեցումների մեջ մենք շատ կարեւոր դաս ունենք առնելու: Ի վերջո, ի՞նչ է ահաբեկչությունը: Եթե փորձենք մեկ բառով ձեւակերպել՝ դա ծայրահեղականություն է, քաղաքական ծայրահեղականության ամենասարսափելի դրսեւորումը: Այդ դեպքում ի՞նչ է ծայրահեղականությունը, ի՞նչն է հանգեցնում քաղաքական պայքարի ծայրահեղական դրսեւորումների: Դարձյալ մի բառով՝ արմատականությո՛ւնը: Ես ուրախ եմ, որ այսօր մեր ամբողջ մամուլը, անկախ ուղղվածությունից, որոշակի քաղաքական խմբերի, խմբակների հայտարարությունները որակում է որպես արմատական: Արմատականներն իրենց այս կամ այն նպատակին հասնելու համար (տեսեք, ես ընդգծում եմ՝ նպատակի՛ն, ո՛չ թե գաղափարախոսության կայացմանը հասնելու համար) ընդունակ են ամեն կարգի ծայրահեղական դրսեւորման: Դրանցից մեկն է նաեւ ահաբեկչությունը: Ներքաղաքական զարգացման մեջ, պետք է հաշվի առնել այս հանգամանքը:

Պետք է հաշվի առնենք նաեւ այն, որ սեպտեմբերի 11-ի ահավոր ոճրագործությունը աշխարհի համար մի նոր հնարավորություն էլ բացեց՝ իրապես միավորվելու: Դուք հարցի մեջ ճիշտ նկատեցիք՝ ողբերգությունը միավորեց ԱՄՆ-ին, Ռուսաստանին, բոլոր քաղաքակիրթ երկրներին: Բայց աշխարհը պիտի կարողանա միավորվել ոչ միայն ահաբեկչության դեմ մղվող պայքարում, այլեւ ահաբեկչություն ծնող մի կարեւորագույն պատճառի վերացման շուրջ: Նկատի ունեմ այն, որ աշխարհը, լինելով շատ փոխկապակցված, քան երբեւէ, այնուամենայնիվ, ծայրահեղ բեւեռացված է: Զարգացման բարձր մակարդակի հասած երկրները, որոնք, ի դեպ, նման աստիճանի են հասել նախ եւ առաջ իրենց ժողովուրդների աշխատասիրության, պատմական զարգացման յուրահատկությունների եւ շատ-շատ այլ արժանիքների, օբյեկտիվ ու սուբյեկտիվ գործոնների շնորհիվ, հակադրված են ծայրահեղ աղքատ երկրներին: Այդ պայմաններում զարգացած երկրները չեն կարող հանգիստ վայելել իրենց իսկ ստեղծած բարիքները, քանզի աշխարհը փոխկապակցված է: Տասնյակ, հարյուր միլիոնավոր քաղցածները, իրավազրկվածները ընդունակ են ամեն ծայրահեղության: Դա չի նշանակում, որ այդ մղումների մեջ հանցագործություն չկա: Կա՛, բայց քաղաքակիրթ աշխարհը պետք է հաշվի առնի այդ պարզ իրողությունը՝ աղքատների դժգոհությունը: Կարծում եմ, ընդունելի չէ, երբ հարուստ երկրները, հենց նույն Միացյալ Նահանգները, ունեն բյուջեի միլիարդավոր դոլարների ավելցուկ, մինչդեռ մյուս կողմում կան համատարած աղքատության, համատարած սովի երկրներ: Հենց այս կարգի սովի երկրների բնակչության շրջանում է, որ կրոնական մոլեռանդության քարոզիչները կեղծ գաղափարախոսական հիմքեր են հորինում՝ կրոնական քողի տակ ծայրահեղականությունը, ահաբեկչությունը «արդարացնելու» համար, եւ այդ քարոզները պարարտ հող են գտնում մարդկանց գիտակցության մեջ:

— Դուք ակնարկում եք այն վտանգը, որ սեպտեմբերի 11-ից հետո կախվել է ողջ մարդկության գլխին՝ քրիստոնեական եւ իսլամական քաղաքակրթությունների բախման վտանգը: Փաստորեն Ուսամա բեն Լադենը համառորեն ձգտում է աշխարհը նետել ինքնաբզկտման հորձանուտը՝ երկու քաղաքակրթությունների բախման հորձանուտը: Եվ սարսափելին այն է, որ այդ մոլագարի հետեւից տասնյակ միլիոնավոր մոլեռանդ մահմեդականներ են գնում:

— Այստեղ մի ոչ պատահական հանգամանք կա: Մի շարք իսլամադավան երկրներ ունեն բավականին բարձր կենսամակարդակ: Դա, իհարկե, բացատրվում է այն հանգամանքով, որ նրանք նավթ ունեն, որի արտահանումից ստացված միջոցներով ավազուտների մեջ ուղղակի ճարտարապետական հրաշքներ են գործել, հիանալի կրթական համակարգ են ստեղծել եւ այլն: Այդ երկրները նույնպես շատ ու շատ հետեւում են իսլամին, որը նրանց մոտ բարձրացված է մինչեւ պետության գաղափարախոսական հիմքի մակարդակի: Բեն Լադենը իր գործունեության համար ամենեւին այդպիսի երկիր չի ընտրել: Ընտրել է ամենաաղքատ երկրները, օրինակ՝ Աֆղանստանը: Եվ դա պատահական ընտրություն չէ: Բեն Լադենը շատ լավ հասկանում է, որ զարգացած իսլամադավան երկրները մնացյալ քաղաքակիրթ աշխարհի դեմ հանել ինքը չի կարողանա: Իսկ ահա աղքատներին՝ կկարողանա: Նրա ստեղծած «Ալ Ղաիդա» միջազգային ահաբեկչական կազմակերպության շարքերը հիմնականում համալրված են ահավոր աղքատ երկրների իսլամ մոլեռանդներով: Բացառություններ, իհարկե, կան, բայց դրանք իրոք բացառություններ են: Եվ չափազանց վտանգավոր է, որ այս պայքարը բեն Լադենը փորձ է անում ներկայացնելու իբրեւ ողջ իսլամադավան աշխարհի պատերազմ «անհավատների» դեմ:

— Մենք ժամանակին մարքսիզմ ենք սովորել: Ծերուկ Մարքսն ասում էր, թե «հասարակական կեցությունը որոշում է հասարակական գիտակցությունը»: Եվ այս բանաձեւը, փաստորեն, իր հաստատումն է ստանում նաեւ ժամանակակից աշխարհում: Ընդսմին, ինձ համար ամենատագնապալին այն է, որ դա վերաբերում է նաեւ մեր երկրին, այսօրվա Հայաստանին: Եթե իրոք հասարակական կեցությունը որոշում է հասարակական գիտակցությունը, ապա մեր հասարակական կեցությունը այսօր չափազանց ծանր է, պայթյունավտանգ: Կարծում եմ, մեր ամենամեծ մտահոգությունը պիտի լինի սոցիալական բեւեռացվածության նվազեցումը, լարվածության թուլացումը: Եվ ըստ իս՝ մեր իշխանություններն այդ վտանգը գիտակցում են, մշակել եւ փորձում են իրականացնել «Աղքատության նվազեցման միջանկյալ ռազմավարական ծրագիրը»: Ըստ Ձեզ՝ ծրագրի իրականացմանն ուղղված քայլերը կբերե՞ն լարվածության թուլացման:

— Իհարկե, մեր իշխանությունների, եւ առաջին հերթին հանրապետության Նախագահի քայլերը նպատակաուղղված են աղքատության նվազեցմանը: Բայց համաձայնեք, որ բնակչության աղքատությունը, որի նվազեցումն իսկապես կարեւոր է, այնուամենայնիվ հետեւա՛նք է, երկրի տնտեսական համակարգի փլուզման հետեւա՛նքը: Կաշխուժանա՞ տնտեսությունը, կստեղծվե՞ն նոր աշխատատեղեր, կկարողանա՞նք մեր արտադրանքը արտահանել եւ այլն՝ աղքատությունը կնվազի, սոցիալական բեւեռացումը կփոքրանա, Ձեր ասած «պայթյունավտանգ» բառը կվերանա մեր բառապաշարից: Այսօր մեր երկրում կա՞ն դրա միտումները: Ակնհայտորեն, կա՛ն: Տեսեք, մեր անկախության առաջին տարիներին ասում էին, թե մենք պետք է ձեռք քաշենք խոշոր արդյունաբերական ձեռնարկություններից: Իսկ հիմա իրականացվում է նոր տնտեսական քաղաքականություն՝ խնդիրը դրվում է գլոբալ ձեւով, ե՛ւ խոշոր, ե՛ւ միջին, ե՛ւ մանր ձեռնարկություններին պետականորեն սատարելու ձեւով: Արդյունքը հուսակ տեսնում ենք մեծ քիմիան, օրինակ, Հայաստանում ոտքի է կանգնում: Չեմ կարծում, որ այն պետք է ներկայանա խորհրդային շրջանի ծավալներով եւ որակով: Ո՛չ, նա այսօր պիտի համապատասխանի միջազգային շուկայի պահանջներին: Եվ գիտե՞ք, այսօր մենք այդ ճանապարհին ենք: Վերջին 10 տարիներին առաջին անգամ կաուչուկ արտադրող «Դյուպոն» հանրահայտ գիգանտ ֆիրման եւ մի այլ միջազգային կազմակերպություն եւս 1 տոննա կաուչուկի գինը միջազգային շուկայում իջեցրել են մինչեւ 1500 դոլարի, այն դեպքում, երբ տարիներ շարունակ վաճառում էին 3-4 հազար դոլարով: Իսկ ինչո՞ւ են իջեցրել: Միայն այն բանի համար, որ Հայաստանի կաուչուկը շուկա չմտնի: Մի կողմից սա շատ տխրեցնող հանգամանք է, քանի որ մենք տարեկան մինչեւ 50 հազար տոննա կաուչուկի վաճառքի պայմանագրեր ունենք: Մյուս կողմից սա ինձ ուրախացնում է, որովհետեւ «Դյուպոնի» նման գերհսկա անդրազգային ֆիրման պայքարի մեջ է մտնում... Հայաստանի «Նաիրիտի» հետ, նրա մեջ տնտեսական մրցակից ու վտանգ է տեսնում: Համաշխարհային գերհսկայի հետ նման մրցակցության մակարդակի հասնելու համար վիթխարի աշխատանք է կատարվել, շատ մեծ կամք է ցուցաբերվել: Եվ այդ կամքը ցուցաբերել է նախ եւ առաջ հանրապետության այսօրվա Նախագահը, որը դեռ վարչապետ եղած ժամանակ խոստացել էր ոտքի կանգնեցնել ահավոր գողություններով հայտնի ու թալանված այդ գործարանը, որի նախկին տնօրենը մինչեւ հիմա էլ, կարծեմ, իր պատիժն է կրում բանտում: Այդպիսի օրինակներ քիչ չկան, տեսնել ու գնահատել է պետք, որ չարակամներն ընդունակ չեն:

— Դրա՞ համար Ձեր կուսակցությունը շտապեց հայտարարել, որ առաջիկա նախագահական ընտրություններում պաշտպանելու է Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածությունը:

— Ի՞նչ է նշանակում «շտապեց»: Մենք չենք շտապել, մենք դա հայտարարել ենք այն բանից հետո, երբ Նախագահն ասաց, որ մասնակցելու է ընտրություններին: Ինքը շատ ազնիվ վարվեց՝ այդ ասելով, մենք էլ ազնիվ վարվեցինք՝ մեր զորակցությունը հայտնելով: Մենք բարձր ենք գնահատում Նախագահի քաղաքական ու մարդկային որակները, նրա վարած արտաքին ու ներքին հավասարակշռված քաղաքականությունը: Նախագահը ուժեղ անհատականություն է, ունի շատ համակիրներ ու կողմնակիցներ, բայց ունի նաեւ հակառակորդներ, թշնամիներ, բամբասողներ, զրպարտիչներ: Կա՛, գիտե՞ք, այդպիսի քաղաքական թափթփուկների մի ոչ փոքր ոհմակ, որն անկեղծորեն տխրում է երկրի տնտեսական ամեն մի հաջողությունից եւ չարախնդում՝ ամեն ձախողման համար, քանզի իշխանության վերադառնալու կամ հասնելու իրենց ձգտումներում այդ ոհմակի անդամներն առաջնորդվում են «որքան վատ՝ այնքան լավ» կարգախոսով: Բայց, ըստ իս, մեր ժողովուրդն իր մեծամասնությամբ արդեն հասկացել է, որ աղքատության նվազեցման, սոցիալական վիճակի բարելավման համար պայքարն այլեւս փողոցային, հանրահավաքային ճանապարհով չպիտի ընթանա: Այդ մերժելի ճանապարհը միշտ էլ տանում է դեպի վիճակի է՛լ ավելի վատթարացում: Բարեկեցության հասնելու ճանապարհը, եթե էլի մի բառով ասելու լինենք, անցնում է կայունությա՛ն միջով: Եթե երկրում չլինի քաղաքական կայուն իրավիճակ՝ չի լինի ոչինչ, տնտեսական ո՛չ մի առաջընթաց, հետեւաբար եւ՝ բնակչության լայն խավերի տնտեսական դրության բարելավում: Պարզ ֆորմուլա է՝ այսօր մեր տնտեսությունը զարգացնելու համար խիստ կարիք ունենք դրսի ներդրումների: Ո՞վ այս երկիր դրսից փող կբերի, եթե չլինի ներքին կայունություն, եթե չլինեն ներդրվող կապիտալի անվտանգության ու ազատ գործունեության երաշխիքներ:

— Իսկ Դուք մեր երկրի այդ ներքին կայունությունը խախտելուն միտված դրսի կամ ներսի ուժեր տեսնո՞ւմ եք: Ո՞վ կարող է դրանում շահագրգռված լինել:

— Ես վստահ եմ, որ այդ կարգի «հետաքրքրություն» մեր նկատմամբ՝ արտաքին աշխարհում գոյություն չունի, մանավանդ այն պետությունների՝ կողմից, որոնք, չթաքցնենք, ի վիճակի են այդ անելու: Եթե այդպիսի դիտավորություն դրսում լիներ, ապա վերջին տարիների մեր ներքաղաքական զարգացումները, հատկապես 1999 թ. հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործությունը, նման վտանգավոր արտաքին միջամտությունների կամ, այսպես ասենք, հրահրումների առիթ տալիս էր, եւ չարամիտ դիտավորություն ունեցողները կփորձեին դրանից օգտվել: Դա չեղավ: Ինչ վերաբերում է ներքին ուժերին, ապա այստեղ խնդիրը շատ պարզ է: Այդպիսի ապակառուցողական ուժերը նրանք են, ովքեր զրկվել են իշխանությունից: Դա մեզանում շատ ընդհանրական կատեգորիա է, եւ այդ կատեգորիայի մեջ մտնում են ոչ միայն նախորդ իշխանությունների ներկայացուցիչները, այլեւ այն ընտանիքի անդամները, ովքեր վերջին ընտրությունների արդյունքում իրենք իրենց համար հաստատ որոշել էին, որ իշխանությունը նվաճել են շատ երկար ժամանակաշրջանի համար: Սակայն եղավ հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործությունը, որն, ի դեպ, մեծագույն քաղաքական ողբերգություն էր, եւ որոշ մարդիկ, որոնք, անկեղծ լինենք, բացարձակապես անհրաժեշտ պոտենցիալ չունեին, իշխանությունից անսպասելիորեն զրկվեցին: Կորցրածը վերադարձնելու իրենց ջանքերի մեջ, որն առավելաբար պտտվում է հոկտեմբերի 27-ի ողբերգությունը շահարկելու գաղափարի շուրջ, այդ մարդիկ ընդամենը այս կամ այն ձեւով կարող են նպաստել նախկինների վերադարձին, ինչը, պարզ ասեմ, ես բացառում եմ: Ակնարկածս մարդիկ առաջնորդվում են ընդամենը ատելությամբ եւ նույնիսկ չեն էլ զգում, որ ատելությունը երբեք չի կարող հանգեցնել խելոք խոսքի, տրամաբանության: Դա կարող է հանգեցնել սոսկ ծիծաղելի իրավիճակի, որի մեջ իրենք իրենց են դնում:

— Վերադառնանք երկրի ներտնտեսական վիճակին: Մեզանում կա մի մարդ, սոցապնախարարության զբաղվածության կենտրոնից, որ կարծեմ հանրահայտ Աշոտ Բլեյանի եղբայրն է եւ ըստ իս՝ հենց այդ առումով դժվար է նրան կասկածել Նախագահ Քոչարյանի հանդեպ «քնքուշ» զգացումների մեջ: Ահա այդ պրն Բլեյանը անցյալ շաբաթ հայտարարում էր, թե Նախագահի խոստացած 40 հազար աշխատատեղերը արդեն բացվել են եւ մինչեւ տարեվերջ դեռ կավելանան: Հայտնի է նաեւ, որ ազգային վիճակագրական կենտրոնի տվյալներով՝ անցած ամիսներին 9,9 տոկոս տնտեսական աճ է արձանագրվել: Մինչդեռ ժողովրդի կենսամակարդակի վրա այդ աճը գրեթե չի զգացվում: Ինչո՞ւ: Արդյոք ո՞չ այն պատճառով, որ Հայաստանում ստեղծված է կլանային համակարգ, եւ եկամուտների շրջանառությունը կատարվում է հենց այդ կլանների ներսում, շրջանցելով լայն զանգվածներին:

— Նախ, պրն Բլեյանի համար ասեմ, որ Հայաստանում հիմա «Սարոյան եղբայրները» շատացել են, մի՛ զարմացեք: Ինչ վերաբերում է ձեր հարցադրման երկրորդ մասին՝ ես Ձեզ հետ այնքան էլ համաձայն չեմ: Այո, ես հստակ գիտեմ, որ մեզանում կա կլանայնություն, որ մեր տնտեսության մեջ ստվերայնությունը մեծ է: Բայց դա գալիս է նախ՝ անարդյունավետ վերահսկողությունից, թեեւ մենք վերահսկող կազմակերպություններ շատ-շատ ունենք, երկրորդ՝ պետական համակարգի կոռումպացվածությունից: Եվ այդ համակարգը ոչ թե այսօր է կոռումպացվել, այլ շատ վաղուց. չարիքը գալիս է դեռ խորհրդային ժամանակներից եւ տրանսֆորմացվել է նոր իրողություններին համապատասխան: Հենց կոռուպցիան էլ մեծապես խանգարում է, որ երկրի տնտեսական զարգացման արդյունքները զգալի լինեն բնակչության մեծ մասի համար:

— Ռուսները կոռուպցիայի դեմ պայքարի շատ սրամիտ լուծում գտան՝ ամեն տեսակի եկամուտներից կատարվող գանձումների ընդհանուր չափը իջեցրին մինչեւ 13 տոկոսի եւ դեռ մտադիր են իջեցնել 10 տոկոսի: Հետեւանքն այն եղավ, որ այլեւս շահագրգռություն չկա իրական եկամուտները թաքցնելու, ուստի եւ պետության եկամուտները կտրուկ աճեցին: Չի՞ կարելի հետեւել այս լավ օրինակին:

— Հարկերն իջեցնելու մտքին միանգամայն համաձայն եմ: Բայց չմոռանանք, որ Ռուսաստանը հսկայածավալ երկիր է, վիթխարի բնական հարստություններ ունի, եւ նա իրեն կարող է թույլ տալ հարկերն այդքան մեծ չափերով իջեցնելու շռայլությունը: Չէ՞ որ նրա եկամուտների մի շատ մեծ բաժինը գալիս է նավթի ու գազի վաճառքից, որը մենք, ավաղ, չունենք: Դրա փոխարեն մենք միշտ ունենք բյուջեն ձեւավորելու դժվարություն, ունենք շրջափակում, այլեւայլ պրոբլեմներ: Որտեղի՞ց վերցնենք բյուջեի ծախսային մասի այն գումարները, որով ուսուցչին, բժշկին, թոշակառուին փող պիտի տանք: Կախարդական շրջան է, որը դեռ մեծ դժվարություններով պիտի հաղթահարենք:

— Հաղթահարման ճանապարհներից մեկը բանկային համակարգի զարգացումն ու անկանխիկ գործարքների տեսակարար կշռի մեծացումն է: Մեզանում, չնայած քիչ թե շատ կայացած բանկային համակարգին, գրեթե բոլոր գործարքները կանխիկ դրամով են կատարվում: Իսկ դրամի կանխիկ շրջանառությունը անհնարին է վերահսկել, անկարելի է իմանալ մարդու ստույգ եկամտի չափը: Այդ դեպքում նա միշտ կձգտի դա թաքցնել, որ հարկ չտա: Ֆինլանդիայում նույնիսկ աշխատավարձը կանխիկ դրամով չեն ստանում, մենք ե՞րբ պիտի այդ ճանապարհով գնանք:

— Դա շատ շուտ չի լինի: Նման կուլտուրա, նման ավանդույթներ մենք դեռ չունենք: Տեսական վարժանքը մի բան է, իրական կյանքը՝ այլ: Կյանքի համակարգային վերափոխումը հեշտ չէ, մեզանում բնակչության մեծամասնությունը դեռ խորհրդային հոգեբանության կրող է: Նոր սերունդը, իրապես շուկայական հարաբերությունների ծնունդ հանդիսացող, ազատ հասարակության արժեքները գիտակցող ու դրանցով առաջնորդվելու ընդունակ սերունդը դեռ շա՜տ երիտասարդ է, ինչպես որ երիտասարդ է մեր նորանկախ պետականությունը: Բայց երիտասարդությունը, ինչպես մարդկանց, այնպես էլ պետությունների կենսագրության մեջ, որքան էլ ցանկալի՝ սակայն անցողիկ է: Վաղ թե ուշ գալու է հասունության, առնականանալու, իմաստնանալու ժամանակը: Եթե մենք հետ չմնանք համաշխարհային զարգացումների ընդհանուր ուղղությունից (իսկ ես այդ հույսը ունեմ եւ դրանում արդեն նույնիսկ չեմ էլ կասկածում), ապա ամենամոտ ապագայում, 1-2 տարվա ընթացքում, շատ նկատելի փոփոխություններ ենք տեսնելու, էլ չխոսելով ավելի հեռու ապագայի մասին: Մեր ժողովրդի ստեղծագործ միտքը, ձեռներեցության ոգին, աշխատասիրությունը, որ աշխարհի բոլոր երկրներում փայլուն արդյունքներ են ապահովել սփյուռքահայության համար, ի վերջո չեն կարող առավել փարթամ պտուղներ չտալ հայրենի հողի վրա:

ԱԶԳ

միջազգային

«Թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնաժողով»

Թաներ Աքչամը հերթական անգամ անդրադառնում է դրա աշխատանքներին

[illegible]րջերս ամերիկյան ռադիոկայանները խիստ ակտիվացրել են «Հայ-թուրքական հաշտեցման հանձնաժողովի» գովազդը: Այն դեպքում, երբ սփյուռքահայ կազմակերպությունները ոչ միայն իրենց բացասական վերաբերմունքն են արտահայտում հանձնաժողովի առնչությամբ, այլեւ հայ անդամներից պահանջում են դուրս գալ դրա կազմից: Ուրեմն, վերոհիշյալ ռադիոկայաններն անտեսում են սփյուռքահայ, առավել եւս ամերիկահայ կազմակերպություններին: Սա պատահական չէ: Հանձնաժողովը ստեղծվել է ԱՄՆ պետդեպարտամենտի նախաձեռնությամբ, իսկ ռադիոկայաններն ի պաշտոնե պարտավոր են ամերիկյան քաղաքականություն ծավալել: Ինչ վերաբերում է հանձնաժողովի գովազդման ակտիվացմանը, ապա առավել եւս չի կարելի դա պատահական համարել, որովհետեւ նոյեմբերի վերջերին Նյու Յորքում սպասվում է դրա անդամների երրորդ հանդիպումը: Այլ կերպ ամերիկյան ռադիոկայանները հանձնաժողովը գովազդելու միջոցով նրա առաջիկա հանդիպման համար նպաստավոր հասարակական կարծիք են ձեւավորում:

«Ազգը» բազմիցս անդրադարձել է հանձնաժողովի աշխատանքներին կարեւորելով դրա ստեղծման քաղաքական նախաձեռնությունն ու գործունեության միտումները: Հատկանշական է, որ հանձնաժողովին հաճախակի անդրադառնում է նաեւ հայտնի թուրք սոցիոլոգ Թաներ Աքչամը: Նրա «Թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնաժողով» խորագրով վերջին հոդվածը հրապարակվել է «Ակօսի» հոկտեմբերի 19-ի համարում: Նկատի ունենալով հանձնաժողովի առնչությամբ Աքչամի տեսակետների այլընտրանքային բնույթը, ստորեւ թարգմանաբար ներկայացնում ենք նրա վերոհիշյալ հոդվածը:

Հ. Ջ.

Կան թեմաներ, որոնց մասին հոդված գրելու անհրաժեշտությունը զգալով հանդերձ, ոչ մի կերպ չես կարողանում գրել: «Թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնաժողովի» ստամբուլյան հանդիպումն ու դրա արձագանքներն իմ մոտ այդպիսի զգացում են առաջացնում: Ստածում եմ ինչ-որ բան գրել, բայց բոլորովին չի ծգում: Հարցն ասելիքների բացակայությունը չէ, ինչ խոսք, քննադատելու, քննարկելու կողմերը շատ են, բայց համ ու հոտ չկա: Եթե արտահայտությունը տեղին է, այս գործն անհամացավ: Հանձնաժողովի մասին ասելն ու խոսելն անիմաստ դարձավ, որովհետեւ արժանի չէ դրան: Ի վերջո, թե անդամներն են մեզ եւ թե մենք, նույնիսկ մեր գրիչը: Այսպես եմ մտածում, տա Աստված, սխալված լինեմ:

Հանձնաժողովի անդամները զգում են թե ոչ, չգիտեմ, բայց [illegible] կատարելով երկու կարեւոր բացթողում, ի չիք դարձրին որեւէ հարց լուծելու իրենց պատրաստակամության մասին բոլոր հույսերը: Չբավարարվեցին նույնիսկ դրանց վերականգնման որեւէ քայլի դիմել: Թերեւս դրանով էլ ընդգծեցին եւ շարունակում են ընդգծել. «Մենք հասարակության հույսերն արդարացնելու համար չէ, որ հանդիպում ենք միմյանց»:

Բացթողումներից առաջինը մեծարգո Սամբերիի տված հարցազրույցն էր ադրբեջանական թերթին: Ոչ հանձնաժողովը, ոչ էլ անդամներից որեւէ մեկը հարկ չհամարեցին թեկուզ մեկ բառով դատապարտել հարցազրույցը կամ գոնե նշել, որ դա սխալ էր: Փոխարենը հայտարարությամբ արձանագրվեց, որ «Թուրք-հայկական հանձնաժողովի» անդամներին վերագրվող որոշ արտահայտություններն առաջացրել են թյուրըմբռնումներ, որոնք այժմ հաղթահարվում են»: Վերին աստիճանի անորոշ այս հայտարարությամբ, որտեղ հայտնի չէ, թե խոսքը ո՞ր անդամի, ի՞նչ արտահայտության մասին է, հանձնաժողովը փաստորեն ընդունեց, որ իր բուն նպատակը «խաղող ուտելը» չէ, այլ «այգեպանին ծեծելը»: Քանի դեռ հանձնաժողովը հայտարարությամբ չի հերքել իր բուն նպատակը, շարունակելու է մնալ դրա ստվերում, որը կարելի է ձեւակերպել հետեւյալ կերպ. «Ոչ թե երկու հասարակությունների միջեւ առկա խնդիրների լուծումը նպաստել, այլ ամեն կերպ արգելել հարցի (Հայոց ցեղասպանության) օտարերկրյա խորհրդարաններում քննարկումը»:

Երկրորդ բացթողումն իր իսկ ստեղծումը պայմանավորող գլխավոր հարցն օրակարգից դուրս թողնելու հանձնաժողովի համառությունն է: Ինչո՞ւ ենք մեզ եւ ուրիշներին խաբում: Թուրք եւ հայ հասարակությունների գլխավոր խնդիրը 1915-ն է: Քանի դեռ 1915-ն իր պատճառներով եւ հետեւանքներով չի քննարկվում, չի կարելի լրջորեն հասնել որեւէ հարցի լուծմանը: Մինչդեռ հանձնաժողովն անընդհատ ընդգծում է, որ պատմությանը չի անդրադառնալու: Այս մոտեցմամբ հանձնաժողովը առանց հարցի քննարկման հարց լուծելու փորձեր կատարող աճպարարների խումբ է: Այլ կերպ խուսափում է իր ստեղծումը պայմանավորող պատմությունից: Այս իսկ պատճառով էլ առանձնակի հույսեր չի ներշնչում:

Կան նաեւ թեմայի արծարծումն անիմաստ դարձնող այլ գործոններ: Դրանցից, թերեւս, կարեւորը հանձնաժողովի թուրքական կողմի կառուցվածքն է: Թուրք եւ հայ հասարակությունների հաշտեցման առաքելությամբ ստարեք իջած հանձնաժողովի կազմում չի կարելի որեւէ կերպ արդարացնել պոլսահայ ներկայացուցիչների բացակայությունը: Ի վերջո, հենց նրանք կարող էին առավելագույնս հաշտեցմանը նպաստել: Ես չեմ կարծում, որ այս հանգամանքն աչքաթող է արվել: Ընդհակառակը, քննարկվել է, բայց «ոչ»-ի է արժանացել: Այս փոքրիկ օրինակն անգամ բավական է կասկածի տակ դնելու երկու երկրների ժողովուրդներին մերձեցնելու հանձնաժողովին վերագրվող նպատակը:

Եթե այս ամենին ավելացնենք հանձնաժողովի կազմում Թուրքիայի հասարակական կազմակերպությունների որեւէ ներկայացուցչի բացակայությունը եւ դրա ստամբուլյան հանդիպման նկատմամբ անտարբերությունը, կարծում ենք, պատկերն ամբողջանում է: Հանձնաժողովը կարծես ոմանց հարկադրանքով ի մի բերված մարդկանց խումբ լինի:

Կողմերի միջեւ լուծման ենթակա խնդրի առկայությունը կասկած չի հարուցում, կասկածելին հանձնաժողովի խնդիր լուծելու նպատակով ստեղծումն է: Այդ իսկ պատճառով էլ հարկ չեմ համարում դրան անդրադառնալ, որովհետեւ չարժե: Թուրքական թե հայկական կողմից յուրաքանչյուր ոք իրավունք ունի ուրիշների հետ հանդիպելու եւ զրուցելու: Ավելի լավ է մարդիկ իրար հետ զրուցեն, քան կռվեն: Այս հանգամանքն ինձ թույլ չի տալիս այդպիսի հանձնաժողովների հասցեին որեւէ բան ասել: Բայց եւ այնպես, ես երբեք չեմ մտածել, որ այս հանձնաժողովը հարցեր լուծելու առաքելությամբ է ստեղծվել:

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆ

Թալիբները չեն հանձնի բեն Լադենին

««Թալիբները երբեք չեն հանձնի բեն Լադենին եւ պատրաստ են Ամերիկայի հետ կռվել թեկուզ 100 տարի»», հայտարարեց Պակիստանում թալիբների վարչակարգի դեսպան Աբդուլ Սալամ Զաիֆը: Նա միաժամանակ ընդգծեց, որ թալիբներն Աֆղանստանում կընդունեն այն պակիստանցիներին եւ մյուս մահմեդականներին, որոնք գալիս են կռվելու ամերիկամետ հակաահաբեկչական դաշինքի ուժերի դեմ: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը նշում է, որ տվյալ հայտարարությունն արվեց այն բանից անմիջապես հետո, երբ Պակիստանի արտգործնախարարությունն Աբդուլ Սալամ Զաիֆին զգուշացրեց դիվանագիտական վարքագծի կանոնները պահպանելու եւ մամուլի հետ շփումները սահմանափակելու անհրաժեշտության մասին:

Պ. Բ.

ԱՄՆ-ն արդեն մեկ միլիարդ ծախսել է

Հոկտեմբերի 7-ին Աֆղանստանի ռմբակոծումներն սկսած ԱՄՆ-ն անցած մեկ ամսում մեկ միլիարդ դոլարի ռազմական ծախսեր է կատարել: Այդ մասին նշվում է ««Նյու Յորք թայմսի»» երեկվա համարում տպագրված ծավալուն հոդվածում, որտեղ ռազմական գործողությունների ընթացքի վերլուծման փորձ է արվում: Թերթն արձանագրում է, որ ԱՄՆ-ը ստիպված եղավ տարածաշրջան ուղարկել 50 հազար զինծառայողի, այսինքն ավելի վաղ նախատեսվածից կրկնակի շատ:

Ամերիկացի զինվորական փորձագետների կարծիքով, առաջիկայում հարկ կլինի փոխել Աֆղանստանում օգտագործվող ռազմօդանավերի տեսակները: Մինչեւ օրս ռմբակոծումներն իրականացնում էր հիմնականում ծովային բազավորման հեռահար ավիացիան: Այժմ, երբ ամերիկացիներն ակնկալում են ավիաբազաներ ստանալ Տաջիկստանի տարածքում, կարելի է օգտագործել թռիչքի ավելի փոքր շառավիղ ունեցող ռազմօդանավեր:

Ինչ վերաբերում է սխալ ռմբահարումների բազմաթիվ դեպքերին, Պենտագոնի ղեկավարությունը խոստովանում է, որ ռմբակոծումներն այնքան էլ դիպուկ չեն եղել, քանի որ պատերազմի սկզբնական շրջանում օգտագործվում էին դեռ Վիետնամի պատերազմի ժամանակներից մնացած հին ռումբեր:

Պ. Բ.

Ամերիկացիներն Աֆղանստանում նետել են խոշորագույն ավիառումբեր

Անցյալ շաբաթավերջին ամերիկյան օդուժն Աֆղանստանում առաջին անգամ օգտագործել է իր ամենածանր՝ BLU-82 ավիառումբերը, որոնց քաշը 6,7 տոննա է, երկարությունը՝ [illegible] մետր: Աֆղանստանի հյուսիսում՝ թալիբ[illegible] դիրքերի վրա նետվել է 2 այդպիսի ռումբ: Այդ մասին հաղորդել է NBC հեռուստաընկերությունը՝ վկայակոչելով նախագահ բոլի 5 խաղաղաշտերի չափ է: Ռումբն այնքան հզոր է, որ C-130 հսկա ռազմօդանավը նետում է 1,8 կմ բարձրությունից, որպեսզի հեռու մնա հարվածային ալիքից: Նպատակակետի վրա ընկած ռումբը ցրում է պայթուցիկ նյութեր, որոնք անմիջապես պայթում են մեծ մակերեսի վրա: Այս խոշորագույն ավիառումբերն ամերիկացիներն օգտագործում

Ջորջ Բուշի վարչակազմի աղբյուրները: Հեռուստաընկերության տվյալներով, դա ամերիկյան օդուժի զինանոցում ամենահզոր եւ առավել ավերիչ ռումբն է, որը միայն մի քիչ է զիջում միջուկային ռումբի հարվածային ուժին:

Գետնի վրա BLU-82-ը թողնում է այնպիսի մ[illegible] փոս, որի մակերեսն ամերիկյան ֆուտէին Վիետնամի պատերազմի ժամանակ՝ ջունգլիում մի քանի ուղղաթիռի վայրէջքի հրապարակ ստեղծելու նպատակով: Պարսից ծոցի պատերազմի ընթացքում ամերիկյան օդուժը հաճախ այդ ռումբերը նետում էր խոշոր տարածքներ ոչնչացնելու եւ ականապատված դաշտերը «մաքրելու» համար:

Պ. Բ.

Բացահայտվել են «Ալ Ղաիդայի» ֆինանսավորման երկու աղբյուրներ

ԱՄՆ-ի նախագահ Ջորջ Բուշ կրտսերը եւ արդարադատության նախարար Ջոն Էշքրոֆթը նոյեմբերի 7-ին այցելեցին երկրի պետական գանձարան: Նախագահ Բուշը հայտարարեց, որ բացահայտված են բեն Լադենի «Ալ Ղաիդա» ահաբեկչական կազմակերպությանը ֆինանսավորած երկու ֆիրմաներ, որոնց գործունեության քննությունը հանձնարարվեց պետգանձարանի ֆինանսական հանցագործությունների դեմ պայքարի վարչությանը: «Խոսքը «Ալ Թաքվա» եւ «Ալ Բարաքաաթ» ֆիրմաների մասին է, որոնք ֆոնդեր են ստեղծել «Ալ Ղաիդայի» համար, տնօրինում, ավելացնում եւ բաշխում են այդ գումարները», հայտարարեց Ջորջ Բուշը: Նա ընդգծեց, որ հիշյալ ֆիրմաները հաղորդակցության միջոցներ են մատակարարել եւ «նույնիսկ զենքի փոխադրումներ կազմակերպել» բեն Լադենի ցանցի ահաբեկիչների համար:

Արդարադատության նախարար Ջոն Էշքրոֆթն իր հերթին տեղեկացրեց, որ 2 անձանց արդեն մեղադրանք է ներկայացված ֆինանսական փոխանցումների անօրինական համակարգի կիրառման համար: Ամերիկյան 4 նահանգներում (Մասաչուսեթս, Մինեսոտա, Օհայո, Վաշինգտոն) հիշյալ երկու ֆիրմաների գրասենյակները փակվել են եւ դրանց հետ կապված 62 կազմակերպությունների եւ անձանց հաշիվները սառեցվել: Նախագահ Բուշը գոհունակությամբ արձանագրեց, որ «Մեծ ութնյակի» անդամները եւ մի շարք բարեկամ երկրներ (օրինակ, Արաբական Միացյալ Էմիրությունները) մասնակցում են հակաահաբեկչական ֆինանսական գործողություններին եւ մասնավորապես հաշիվների սառեցմանը:

«Ալ Թաքվան» օֆշորային բանկերի եւ ֆինանսական կառավարման ընկերությունների միություն է, որը, ըստ նախագահ Բուշի, «ամբողջ աշխարհում «Ալ Ղաիդային» օգնել է դրամափոխանցումների գործում»: Իսկ «Ալ Բարաքաաթը» դրամի հեռագրային փոխանցման եւ հաղորդակցության ընկերությունների խումբ է, որը պատկանում է բեն Լադենի մերձավոր ընկերներից մեկին: Երկու ֆիրմաներն էլ ներկայանում են իբրեւ սովորական ընկերություններ, բայց բոլոր գործարքներից ստացված միջնորդավարձն օգտագործել են ահաբեկիչների ֆինանսավորման նպատակով:

Ամերիկյան վարչակազմի տվյալներով, ԱՄՆ-ից դուրս կասկածելի գործարքներ իրականացնող անհատներ եւ ընկերություններ կան Բահամյան կղզիներում, Իտալիայում, Շվեդիայում, Սոմալիում, Շվեյցարիայում, Ավստրիայում, Դուբայում, Լիխտենշտեյնում, Հոլանդիայում: «Ֆիգարո» թերթը գրում է, որ ԱՄՆ-ի իշխանությունները մտահոգված են նաեւ դրամի ոչ պաշտոնական փոխանցման «հավալա» տիպի կազմակերպությունների գործունեությունից, որոնք փոխանցումը կատարում են առանց գրավոր փաստաթղթերի գործարքներ իրականացնելով միմյանց վստահող, հաճախ միեւնույն ազգությանը պատկանող անձանց միջեւ:

Պ. Բ.

Մշակույթ

«Մայր ժակի» կարոտը

Ան այսօր իրեն էլ անբացատրելի է, թե ինչու 1969-71-ի դերասանական փայլուն ու խոստումնալից մեկնարկը (մայր ժակը «Սեր եւ ծիծաղում») շարունակություն չունեցավ: Մեղքը հեռուստատեսությա՞նն էր, ուր Բրյուսովի անվան ինստիտուտի շրջանավարտը նոր-նոր ոտք դնելով, հասցրել էր ստեղծել «Միացրեք 13-րդ ալիքը», թե՞ երեւանի դրամատիկական թատրոնում խաղացած, երկու տարում նաեւ հեռուստատեսությամբ համախակի ցուցադրված լինելու գայթակղիչ հանգամա՞նքը... Կամ էլ՝ կաղզվանցի Մեսրոպ պապից, տատիկի եղբայր Մկրտիչ Ղազարյանից ժառանգած գրելու-թարգմանելու արվեստը, որը հեռուստատեսության ապագա նվիրյալին հայտնի պիտի դարձներ իր սցենարներով, դրամատիկական նյութերով: «Ինձ հրավիրեց հեռուստատեսության լեգենդ Մոնիկա Տեր-Պողոսյանը, եւ աշխատանքի անցա զինվորականների համար տրվող հաղորդումներում», վերհիշում է Գարիկ Ղազարյանն՝ անթաքույց մի կարոտով, ինչպես հարազատին են հիշում: Իսկ երբ պատմում էր այդ սկզբնավորմանը հաջորդած շրջանի մասին, չգիտեմ որերորդ զգայարանով, բայց ըմբռնելի էր, որ այդ բաժնից դրամատիկական հաղորդումների գլխավոր խմբագրություն տեղափոխվելը (Արտաշես Քալանթարյանն էր գլխավորում) եւ այնտեղ մեկ տասնամյակից ավելի որպես սցենարիստ, ռեժիսոր, դերասան աշխատելը թատերական հոգու կանչն էր, նվիրական իղձերը դրսեւորելու անպահելի ցանկություն: Նաեւ մասնագիտացած էր երգիծանքի ժանրում: Թե չէ ինչով բացատրել, որ հեռուստատեսային այդ աշխատանքին զուգահեռ ուրախություն, ժպիտ ու ծիծաղ էր պարգեւում նաեւ ռադիոունկնդիրներին յուրաքանչյուր առավոտ 8:30-ին հանրաճանաչ «Երգիծական մանրապատումներ» հաղորդաշարով: Առանց ճիգ ու ջանքի նա դրսեւորում էր իր տաղանդը: Նա ծիծաղով էր պայքարում արատավոր, անհաճո, վնասակար երեւույթների, չարի դեմ, ու վերահաստատում բարին, առաքինին: Թեեւ 1985 թ.-ից այդ հաղորդաշարին այլեւս ոչ մի առնչություն չունի, բայց «...քո ձայնը դեռ մեր ականջներում է»՝ խոստովանում են նրա վաղեմի երկրպագուները: Գարիկ Ղազարյանը զգում էր ու պատկերացնում, որ մարդկանց, իրոք, շա՛տ է հարկավոր ծիծաղը, շա՛տ է պետք ժպիտը, ուրախ տրամադրությունը եւ նախաձեռնեց էստրադային համերգային երգիծական ծրագրով հանդես գալու մի գործը: Իր իսկ գրած սցենարով, անվանի երգիծաբան դերասանների խմբով (Կիմ Երիցյան, Ռաֆայել Քոթանջյան, Թագուհի Հակոբյան, Լուսինե Կիրակոսյան, Հայկուհի Խուդավերդյան եւ այլք) շրջեցին գյուղից գյուղ, ավանից ավան՝ ամենուրեք ուրախ, երանավետ պահեր պարգեւելով հանդիսատեսին: Հետո աշխատեց նաեւ հեռուստատեսության այլ խմբագրություններում՝ միշտ մնալով իր գործի անխոնջ մշակը, եթերի վետերաններից մեկը: Հայաստանի մասին հաղորդումներ պատրաստելով նախկին ԽՍՀՄ տարբեր հանրապետությունների հեռուստատեսությունների համար, բնականաբար, այս դեպքում արդեն շրջելով քաղաքից քաղաք, հանրապետությունից հանրապետություն... «Ընկերներս կատակով ասում էին, թե ինքնաթիռի մշտական ունեմ», ասում է, ու դարձյալ կարոտն է խոսում նրա մեջ:

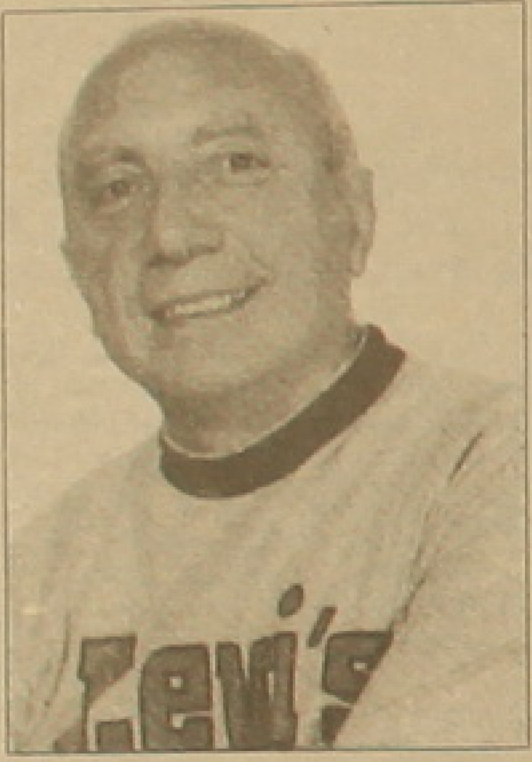

...Իսկ երբ եղավ ճամփաբաժանը հնի ու նորի միջեւ, եկավ խտացումների ու նորացումների ժամանակը, 1991-ից տեղափոխվեց «Մշակույթի» խմբագրություն, հետո... Բոլորս ենք հիշում նրա «Եթեր-40», «Կադրում եւ կադրից դուրս» հաղորդաշարերը՝ հարազատ հարկի բոլոր անդամների մասին՝ սկսած վարորդներից մինչեւ օպերատոր ու ինժեներ, մինչեւ խմբագիր ու հաղորդավար: Կարծում եմ, դրանք լավագույն վավերագրեր էին, որ երկար կմնան մարդկանց հիշողության մեջ: Հապա «Հումորի բա՞նկն» ու «Նախաբե՞մը»...

Շատ է սիրում Զոշչենկոյին, այնքան շատ, որ թարգմանել եւ Գյումրիի բարբառով է ընթերցում բեմից: Իրոք, սա արդեն հետաքրքիր է, ուշագրավ:

Իսկ ի՞նչ է խորհում հիմա՝ այդ հարազատ տան մասին, որտեղից ստիպված հեռացավ. «Սերնդափոխությունը հայկական հեռուստատեսությունում կտրուկ, ցավագին եղավ, այնինչ պետք է բնականոն լիներ»: Իրավացի է: Սկսնակները պետք է աճեն, հասակ առնեն մեծերի կողքին, իրենք էլ են երիտասարդ եղել, եկել ու աշխատել են, սովորել մեծերից, անվանիներից: Իսկ կուզե՞ր աշխատել որեւէ մասնավոր հեռուստաընկերությունում: «Բոլորը նույն բանն են ասում՝ ֆինանսական միջոցներ հայթայթիր եւ խնդրեմ՝ պատրաստիր հաղորդումդ»: Բայց, կներեք, արվեստագետն ինչո՞ւ պետք է ձեռքը մեկնի մեծահարուստից փող ուզի: Դրամատուրգին, ռեժիսորին, դերասանին չպետք է զգել փողոց, թե ինքդ փող բեր: Շուկայական հարաբերությունները արվեստում անընդունելի են»: Եվ վերջապես...

Չէ, սխալվեցի: Եռանդուն, որոնող մտքի տեր, պայծառամիտ, 55-ամյա Գարիկ Ղազարյանն ընկճվողներից չէ, ճամփա փակող չէ, ճամփա բացող է ու նախ եւ առաջ՝ ուրիշների, նախ եւ առաջ՝ մատաղ սերնդի առջեւ: Իր գիտելիքները, երեք տասնամյակից ավելի աշխատանքային փորձը, կարողությունները սիրով փոխանցում է «Մենեջմենթի» համալսարանի ժուռնալիստիկայի ռադիո եւ հեռուստաընկերություն բաժնի սովորողներին, Անանիա Շիրակացու անվան ճեմարանում բարոյագիտություն ու հռետորական արվեստ է դասավանդում, իսկ «Ալմանախ» կրթահամալիրում՝ էթիկա, վարքագծի կուլտուրա: Միաժամանակ ճեմարանում ղեկավարում է իր կազմակերպած թատերական խումբը, որը Հ. Պարոնյանի, Դ. Դեմիրճյանի, Իլֆ ու Պետրովի, Չեխովի, Գոգոլի գործերն է խաղում ու նաեւ Գարիկ Ղազարյանի պիեսները: «Է՜, միայն տեսնեք, թե ինչ տաղանդավոր են, ի՜նչ իմպրովիզացիաներ են անում, երբ հանկարծ տեքստը մոռանում են բեմադրության պահին: Իսկական հրաշք են», ոգեւորված գնահատում է թատերախմբի ղեկավարը: Ով գիտե, այս ամենի մեջ գուցե եւ ամենից առաջ մայր ժակի կարոտն է:

ԱՐԵՎԻԿ ՎԱՐՇԱՄՅԱՆ

ԴԻՄԱՆԿԱՐԻ ՓՈՐՁ

Երեւակայական աշխարհ

Գեղանկարիչ Ռուբեն Աբովյան

Բազմաթիվ միջազգային ցուցահանդեսների մասնակից, մի շարք հեղինակավոր գեղանկարչական մրցույթների հաղթող Ռուբեն Աբովյանը հանրածանոթ անուն է հայաստանյան արվեստասեր միջավայրում: Նրա աշխատանքներից կան Հայաստանի ազգային պատկերասրահում, մոտ 20 գործ ժամանակակից արվեստի թանգարանում է, կան աշխատանքներ նաեւ նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների թանգարաններում:

Ռուբեն Աբովյանն արդեն մի քանի տարի է՝ մեկնել է նախ Ֆրանսիա, ապա՝ ԱՄՆ: Մեկնելուց առաջ Բեյրութի «Ազդակ» թերթին տված իր հարցազրույցում նկարիչը հայրենիքից հեռանալը լքել չի համարում՝ համարելով, որ արվեստագետին անհրաժեշտ են շփումներ տարբեր մշակույթների հետ, լինել արվեստների զարգացման արդի պրոցեսների կիզակետում: Նրա նպատակներից մեկը հայ գեղանկարչությունն աշխարհին ճանաչելի դարձնելն է, քանի որ, նկարչի կարծիքով, «համաշխարհային արվեստի զարգացման միտումներից երկար ժամանակ կտրված լինելով՝ մենք արհեստականորեն հայտնվել ենք խաղից դուրս վիճակում»:

Փարիզում լինելու ընթացքում Ռուբեն Աբովյանը հնարավորություն է ունեցել ճանաչելու արդի եվրոպական կերպարվեստը, եւ այն կարծիքին է, որ հայ նկարիչներն ինտելեկտուալ զարգացածությամբ, տեխնիկական կատարմամբ, գույնի զգացողությամբ եւ արտահայտման հմտությամբ շատ ավելի բարձր մակարդակի վրա են, եւ պատշաճ ձեւով չներկայացնելու պատճառով է միայն, որ մեր արվեստը համաշխարհային ասպարեզ դուրս չի գալիս:

Արվեստագետի համար ստեղծագործելը նախ եւ առաջ ներաշխարհային որոնումներ են, որը, սակայն, անկախ չի կարող լինել արտաքին միջավայրից: Ռուբեն Աբովյանը, երբ մեկնում էր Հայաստանից, ցանկանում էր իր ունակություններն ու տաղանդը փորձել Արեւմուտքում, վերագնահատել իր արվեստի արժեքը: Այս հարցազրույցը Երեւան-Նյու Յորք հեռավորությամբ նպատակ ունի պարզելու արտերկրի մշակութային աշխարհում հայտնված հայաստանցի արվեստագետի վիճակը:

– Պրն Աբովյան, արդեն չորրորդ տարին ապրում եւ ստեղծագործում եք Նյու Յորքում: Կարոտը որքա՞ն է ազդում ձեր մտքերի, ստեղծագործությունների, հոգեւոր աշխարհի վրա:

– Կարոտը երկու դրսեւորում ունի՝ ֆիզիկական եւ հոգեւոր: Ֆիզիկականի հարցը հեշտ է լուծել: Կարելի է որոշ ժամանակով գնալ հայրենիք, տեսնել հարազատներին: Հոգեւոր կարոտը դժվար վիճակ է: Հայրենիքը կարելի է կարոտել՝ ապրելով հայրենիքում: Հեռավորության վրա կարոտը առարկայանում է, զգացողություններն ավելի են սրվում: Կարոտում ես նախկինում երկրորդական համարած երեւույթները: Սա անբավարար հոգեվիճակ է, իսկ անբավարարվածությունը ստեղծագործության ամենակարեւոր գործոնն է:

– Այսօր շատերն են հեռանում Հայաստանից եւ ենթադրաբար՝ ոչ անվերադարձ, ի վերջո թողնում են անցյալ եւ հիշողություն, որը եւ դառնում է հետադարձի պատճառ շատերի համար:

– Ի՞նչ արտագաղթի մասին կարող է խոսք լինել իմ պարագայում: Իմ բացակայությունը Հայաստանից (մեկ տարի Ֆրանսիա, 4 տարի՝ ԱՄՆ), համարում եմ երկարատեւ ստեղծագործական ուղեւորություն: Ճիշտ չէ արվեստագետի դեպքում այս երեւույթն արտագաղթ համարել: Ստեղծագործողի այսպիսի տեղափոխությունները բնական պրոցեսներ են եւ շատ ընդունված ողջ աշխարհում:

– Ստեղծագործական ի՞նչ հաջողություններ եք ունեցել այս ընթացքում:

– ԱՄՆ-ի ամենահեղինակավոր պատկերասրահում ունեցել եմ աշխատանքներիս հաջող ցուցադրություն եւ վաճառք, որն անկասկած չի մնացել արվեստաբանական հանդեսների ուշադրությունից, բազմաթիվ արձագանքներ են եղել մամուլում: Իմ ստեղծագործություններով կարողանում եմ ապահովել կյանքիս նյութական կողմը: Սա արդեն մեծ հաջողություն է Արեւմուտքում:

– Սփյուռքը միշտ գերխնդիր է ունեցել ազգային ինքնության պահպանման հարցերում: Այսօր Հայաստանում էլ արեւմտականացման մտայնությունները մտահոգիչ են դարձել: Արժեքների փլուզումների տեւական այս ընթացքն առաջացրել է նախկին պատկերացումների խաթարում, որից՝ ինքնափախուստ կամ ապահովության որոնում օտարության մեջ: Ի՞նչ կասեք ճամպրուկային տրամադրությամբ մեր հայրենակիցներին:

– Չեմ կարող կիսել սփյուռքահայ մտավորականների մտահոգությունն արեւմտականացման «հեղեղի» դեմ պայքարելու հարցում, քանի որ հոգեւոր արժեքները չունեն նեղ ազգային պատկանելություն: Իրական արժեք ներկայացնող ազգայինը նաեւ համամարդկային արժեք է: Մշակույթի, գիտության լեզուն ամենուրեք ընդհանուր է:

Ցավով եմ վերաբերվում հայրենիքիս ծանր կացությանը, որի հետեւանքով մեր հայրենակիցները ստիպված են թողնել Հայաստանը՝ օտար ափերում ապրուստ որոնելու համար: Իրոք դժվար վիճակ է ստեղծված, սա արդեն գաղթ է...

ՍԵԼՌԱՅԱ ԲԱՂԱԼՅԱՆ

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Արմենտելը» հայտարարում է մրցույթ՝ Շահումյան հրապարակում գտնվող, «Արմենտելին» պատկանող տարածքի շինվերանորոգման աշխատանքների համար:

Այն կազմակերպությունները, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցույթին, պետք է.

■ Ունենան տվյալ աշխատանքների կատարման համար պահանջվող պետական լիցենզիաներ,

■ Գրանցված լինեն պետական ռեգիստրում:

Մրցույթի անցկացման պայմանները եւ աշխատանքային ծավալները շահագրգիռ կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետեւյալ հասցեով՝

«Արմենտել» ՀՁ, Ահարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ.՝ 28.70.66:

Առաջարկի հետ մասնակիցները պետք է ներկայացնեն բանկի կողմից թողարկված երաշխավորագիր /մասնակցության համար/: Մասնակցության երաշխավորագրի մանրամասները նշված են մրցույթի հրավերի համապատասխան կետում:

Առաջարկների ներկայացման վերջին ժամկետը 2001 թ.-ի նոյեմբերի 15-ը, ժամը 12:00-ն:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Պաղեստինցի կանայք ստեղծագործում են

Այս շաբաթ Իսրայելում լույս է տեսել պաղեստինցի ինը կին արվեստագետների աշխատանքների կատալոգը: Նրանց արվեստի աշխատանքները մեկ տարի առաջ պետք է ցուցադրվեին Արեւելյան Երուսաղեմի արվեստի կենտրոնում, ապա Թել Ավիվում եւ Բեթղեհեմում, սակայն ինթիֆադայի պատճառով ցուցահանդեսի բացումն այդպես էլ չկայացավ: Կատալոգում ընդգրկված կտավները ժամանակակից պաղեստինցի կանանց ինքնարտահայտման դրսեւորումներն են, որոնց համար էլ կատալոգը կրում է «Ինքնադիմանկար» վերնագիրը:

Ռ. Պ.

Անդրանիկ Ծառուկյանի գրքի ներկայացում

Երեկ Հայաստանի գրողների միությունում տեղի ունեցավ հուշ-երեկույթ՝ նվիրված սփյուռքահայ գրող Անդրանիկ Ծառուկյանին, որը գրասեր հանրությանը ծանոթ է «Երազային Հալեպը», «Մանկություն չունեցող մարդիկ», «Հին երազներ, նոր ճամփաներ», «Մեծերը եւ... մյուսները» եւ այլ ստեղծագործություններով: ՀԳՄ նախագահ Լեւոն Անանյանն արժեւորեց Անդրանիկ Ծառուկյանի վաստակը հայ գրականության մեջ եւ մասնավորաբար անդրադարձավ օրվա հետաքրքիր իրադարձությանը, գրողի՝ «Թուղթ առ Երեւան» պոեմի նորընծա հրատարակությանը, որ XX դարի հայ մարդու հայրենակարոտության արտահայտություն է եւ գրվել է ի պատասխան սովետահայ բանաստեղծ Գեւորգ Աբովի մի բանաստեղծության: Գրքույկի լույսընծայումը, ինչպես նշեց պրն Անանյանը, խորհրդանշական է հատկապես նրանով, որ այն առաջին հիմնաքարն է՝ վեմը ՀԳՄ նորաստեղծ եւ առաջին հրատարակչության: Հայ գրողների վաղեմի երազանքը՝ ունենալ ՀԳՄ հրատարակչություն, այսօր արդեն ուրախալի իրականություն է: Գիրքը 500 օրինակ տպաքանակով տպագրվել է «Վան Արյան» հրատարակչատանը: Ըստ Լեւոն Անանյանի, ՀԳՄ-ի հրատարակչության գրիֆով առաջին անգամ տպագրվող սփյուռքահայ գրողի ստեղծագործությունը «կործանարար հարված է» այն պատնեշներին, որ դեռեւս ցավալիորեն պահպանվում են մեր եւ սփյուռքի հայ գրողների միջեւ:

Հուշ-երեկույթին իրենց ներկայությունն էին բերել եւ գրողի մասին հետաքրքրական հուշեր պատմեցին Շահե արք. Աճեմյանը, Սիլվա Կապուտիկյանը, Ազատ Եղիազարյանը, Անահիտ Սահինյանը: Ներկա էր Անդրանիկ Ծառուկյանի կինը: Երեկույթին հնչեցին «Թուղթ առ Երեւան» պոեմից եւ «Մանկություն չունեցող մարդիկ» ինքնակենսագրական վիպակից հատվածներ՝ Կարո Տեր-Պետրոսյանի եւ Մարի Պահուսյանի ընթերցմամբ:

Մ. Բ.

Արսեն Մելիքյանն աշխարհի փոխչեմպիոն

160 գրամ անշնական ավել քաշը Արսեն Մելիքյանին զրկեց աշխարհի չեմպիոնի ոսկե մեդալից

Թուրքիայի Անթալիա քաղաքում շարունակվում է ծանրամարտի աշխարհի հերթական առաջնությունը, որն արդեն 4 օր մարզասերների ուշադրության կենտրոնում է: Առաջնության պարգեւների համար ամենադրամատիկ եւ թեժ մրցապայքարը ծավալվեց 77 կգ քաշային ծանրորդների մրցավեճում: Այստեղ Հայաստանի մարզական պատիվը պաշտպանում էր Սիդնեյի օլիմպիադայի բրոնզե մրցանակակիր Արսեն Մելիքյանը: Մեր ծանրորդը գերազանց ելույթ ունեցավ եւ շատ մոտ էր աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսի նվաճմանը, սակայն անձնական ավելորդ 160 գ քաշը նրան զրկեց ոսկե մեդալից:

77 կգ ծանրորդների մրցավեճում աշխարհի չեմպիոնի կոչման համար հիմնական պայքարն ընթացավ Արսեն Մելիքյանի եւ քաթարցի Աբաս Նադերի միջեւ: Պոկում վարժությունում Արսենը 2,5 կգ-ով գերազանցեց իր հիմնական մրցակցին բարձրացնելով 165 կգ-անոց ծանրաձողը: Ոգեւորված հաջողությունից, Արսենը պատվիրեց համաշխարհային ռեկորդը գերազանցող 171 կգ ծանրություն, սակայն, ցավոք, ծանրաձողն այս անգամ չենթարկվեց ծանրորդին: Եթե Մելիքյանը կարողանար հաղթահարել պատվիրած քաշը, ապա երկամարտում հաղթանակն ապահոված կլիներ: Իսկ 165 կգ արդյունքով նա պոկում վարժությունում արժանացավ փոքր արծաթե մեդալի, քանի որ այս անգամ էլ ընդամենը 140 գ-ով ծանր էր նույն ցուցանիշն ունեցող բուլղարացի ծանրորդ Պլամեն Ժելյազկովից:

Չեմպիոնության հարցը պետք է վճռվեր հրում վարժությունում: Աբաս Նադերը կանգ առավ 202,5 կգ արդյունքի վրա: Մելիքյանը հաջողությամբ բարձրացնելով 200 կգ-անոց ծանրաձողը, պատվիրեց 205 կգ, սակայն ցավոք այս անգամ էլ նրա երկու մոտեցումները ծանրաձողին անհաջող էին: Արդյունքում երկու ծանրորդներն էլ երկամարտում ցույց տվեցին միեւնույն արդյունքը (365 կգ), սակայն Արսենի 160 գ քաշը զրկեց նրան ոսկե մեդալից: Ամեն դեպքում, Արսեն Մելիքյանն արժանի է գովասանքի: Նա Հայաստանի հավաքականին առաջին մեդալը պարգեւեց:

Մրցանակային 3-րդ տեղը զբաղեցրեց ռուս ծանրորդ Օլեգ Պերեպեչնովը՝ 360 կգ (160+200):

Երեկ մրցահարթակ դուրս եկան մինչեւ 85 կգ քաշային ծանրորդները: Հայաստանը պետք է ներկայացներ Գագիկ Խաչատրյանը:

Տղամարդկանց զուգահեռ իրենց հարաբերությունները են պարզում նաեւ կանայք: Առայժմ բոլորից հաջող են հանդես գալիս Չինաստանի եւ Թայվանի պատվիրակները: Մինչեւ 63 կգ քաշային կարգում պատվո պատվանդանի ամենավերին աստիճանին կանգնեց չին մարզուհի Սյառ Ինը, որը երկամարտում ցույց տվեց 230 կգ (105+125) արդյունք: Արծաթե մրցանակակիր դարձավ Հունաստանի ներկայացուցիչը Անաստասիա Ցակիրին՝ 227,5 կգ (102,5+125), բրոնզը բաժին հասավ թայվանցի Կո Պինխունին՝ 227,5 կգ (102,5+125), որն անձնական քաշով գերազանցում էր իր մրցակցուհուն:

ԹԵՆԻՍ

Կվիճարկեն աշխարհի թիվ 1 թենիսիստի կոչումը

Թենիսիստների համար մրցաշրջանը մոտենում է ավարտին: Մնում է որոշել աշխարհի ոչ պաշտոնական առաջնության՝ Tennis Masters Gup մրցաշարի հաղթողին: Չեմպիոնի կոչման համար պայքարի մեջ կմտնեն 8 ուժեղագույն թենիսիստները, որոնք մրցաշրջան-2001-ի կարեւորագույն մրցաշարերի արդյունքներով առավելագույն քանակի ռեյտինգային միավորներ են վաստակել: Եվ այսպես, հաջորդ շաբաթ Սիդնեյում աշխարհի չեմպիոնի կոչումը կվիճարկեն Գուստավո Կուերտենը, Լլեյթոն Հյուիթը, Անդրե Ագասին, Խուան Կառլոս Ֆեռեռոն, Եվգենի Կաֆելնիկովը, Պատրիկ Ռաֆտերը, Գորան Իվանիշեւիչը, Սեբաստիան Գրոժանը: Պահեստային խաղացողը Թոմի Հաասն է: Ինչպես տեսնում եք, պատվավոր տիտղոսի հավակնորդների թվում չէ ամերիկացի հանրահայտ թենիսիստ Փիթ Սամփրասը, որի համար ընթացիկ մրցաշրջանն այնքան էլ բարեհաջող չէր: Tennis Masters Gup-ի 31-ամյա պատմության ընթացքում Փիթ Սամփրասին 5 անգամ հաջողվել էր շահել գլխավոր մրցանակը: Նման արդյունքի հաջողվել է հասնել միայն լեգենդար Իվան Լենդլին: Ցավոք, Սամփրասին այս անգամ վիճակված չէ հանդես գալու մրցաշարում:

Հետաքրքիր է, որ 8 մասնակիցներից միայն Անդրե Ագասին եւ Գուստավո Կուերտենն են նախկինում հաղթող ճանաչվել աշխարհի ոչ պաշտոնական առաջնությունում: Ագասին հաջողության է հասել 1990 թ., իսկ Կուերտենը՝ անցյալ տարի: Ի դեպ, բրազիլացի թենիսիստը ներկայում 771 միավորով գլխավորում է թենիսիստների համաշխարհային դասակարգման ցուցակը: Նրան հետևում են Լլեյթոն Հյուիթն (723) ու Անդրե Ագասին (684): Հենց այս 3 մարզիկների միջեւ էլ պայքար է ընթանում աշխարհի թիվ 1 թենիսիստի կոչման համար: Նշենք, որ մրցաշարն առանց պարտության անցկացրած թենիսիստը ստանալու է վարկանիշային 150 միավոր: Հիշեցնենք նաեւ, որ 8 ուժեղագույնները բաժանվելու են 2 խմբի: Խմբային մրցաշարի երկու լավագույնները պայքարը կշարունակեն կիսաեզրափակիչում:

Մրցաշրջանը մոտենում է ավարտին եւ միավորների հետ մեկտեղ ամփոփվում են նաեւ թենիսիստների ստացած հոնորարները: Այս մրցաշրջանում առայժմ բոլորից շատ գումար է վաստակել Կուերտենը՝ 2 մլն 351 հազար դոլար: 2-րդ ցուցանիշը պատկանում է Հյուիթին՝ 2 մլն 250.618 դոլար: Լավագույն հնգյակում են նաեւ Ագասին՝ 1.881.766 դոլար, Կաֆելնիկովը՝ 1.813.889 դոլար եւ Ռաֆտերը՝ 1.580.592:

Եթե տղամարդիկ դեռեւս չեն որոշել լավագույնին, ապա կանանց չեմպիոնուհու անունն արդեն հայտնի է: Դա Սերենա Ուիլյամսն է: Եզրափակիչում նա պետք է մրցեր Լինդսեյ Դեւենպորտի հետ, սակայն վերջինս վնասվածքի պատճառով կորտ դուրս չեկավ: Չնայած դրան, Դեւենպորտը մրցաշրջանի արդյունքներով գլխավորեց թենիսիստուհիների դասակարգման ցուցակը՝ շրջանցելով Ջենիֆեր Կապրիատիին, որն այս տարի առաջին անգամ էր հայտնվել առաջատարի դերում: 3-րդ հորիզոնական տեղափոխվեց Վինուս Ուիլյամսը՝ իր տեղը զիջելով Մարտինա Հինգիսին: Զգալիորեն իր դիրքերը զիջել է Աննա Կուռնիկովան, որը 39-րդ տեղից նահանջել է 74-րդ հորիզոնականը:

ՇԱԽՄԱՏ

Առաջատարներն ի հայտ են եկել

Իսպանական Լեոն քաղաքում ընթացող շախմատի Եվրոպայի թիմային առաջնությունում արդեն կայացել է 2 տուր: Տղամարդկանց մրցաշարում 6,5-ական միավորով առաջատարի դերը ստանձնել են Լեհաստանի եւ Ֆրանսիայի հավաքականները: Լեհերն առաջին տուրում 4-0 հաշվով հաղթեցին պորտուգալացիներին, իսկ 2-րդ տուրում 2,5-1,5 հաշվով պարտության մատնեցին բելառուս շախմատիստներին: Ֆրանսիացիները համապատասխանաբար առավելության հասան Իսպանիայի երկրորդ հավաքականի (3,5-0,5) եւ բուլղարացիների (3-1) նկատմամբ: 6-ական միավորով հաջորդ տեղերում են Անգլիայի, Սլովենիայի, Գերմանիայի եւ Շվեյցարիայի հավաքականները:

Կանանց մրցաշարում հաջող են մեկնարկել լեհերը, որոնք 2 տուրից հետո հարյուր տոկոսանոց արդյունք են ցույց տվել (4 միավոր): Նրանք միեւնույն 2-0 հաշվով հաղթել են Ալբանիայի եւ Վրաստանի շախմատիստուհիներին: 3,5-ական միավոր ունեն Անգլիայի, Հոլանդիայի եւ Ֆրանսիայի հավաքականները: Մրցաշարում խաղացվելու է 9 տուր:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Էկվադորի եւ Պարագվայի հավաքականները եզրափակիչում

Ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության Հարավային Ամերիկայի ընտրական մրցաշարում կայացած 3 հանդիպումներն անվանեցին եզրափակիչի եւս երկու մասնակցի: Համաշխարհային ֆուտբոլի տոնակատարում հանդես գալու իրավունք ստացան Պարագվայի եւ Էկվադորի հավաքականները, ընդ որում վերջինս առաջին անգամ է մասնակցելու աշխարհի առաջնությանը: Էկվադորցիները սեփական հարկի տակ ոչ-ոքի ավարտեցին հանդիպումն ուրուգվայցիների հետ: Հաշիվը 44-րդ րոպեին 11 մ հարվածով բացեց ուրուգվայցի Օ[illegible]ռան: Խաղավարտից 17 րոպե առաջ Կավիեդեսը վերականգնեց հավասարակշռությունը: Դա հնարավորություն տվեց Էկվադորի ընտրանուն եզրափակիչի ուղեգիր նվաճել, նաեւ օգնեց պարագվայցիներին մինչեւ Վենեսուելայի հետ խաղը (այն կայացավ երեկ ուշ երեկոյան) ապահովել մասնակցությունը աշխարհի առաջնությանը:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Արգենտինա	16	12	3	1	39-14	39
2. Պարագվայ	16	9	3	4	28-16	30
3. Էկվադոր	17	9	3	5	23-20	30
4. Բրազիլիա	17	8	3	6	28-17	27
5. Ուրուգվայ	17	7	5	5	18-12	26
6. Կոլումբիա	17	6	6	5	16-15	24
7. Բոլիվիա	17	4	5	8	20-32	17
8. Պերու	16	4	3	9	13-22	15
9. Վենեսուելա	16	4	1	11	15-40	13
10. Չիլի	17	3	2	12	15-27	11

Կոլումբիայի հավաքականը 3-1 հաշվով հաղթելով Չիլիի ֆուտբոլիստներին, դեռեւս հնարավորություն ունի գոնե զբաղեցնելու 5-րդ տեղը: Այդ դեպքում կոլումբիացիներն ուղեգրի համար անցումային խաղ պետք է անցկացնեն Ավստրալիայի հավաքականի հետ: Հատկանշական է, որ Չիլիի 4 ֆուտբոլիստ հեռացվեց խաղադաշտից:

Անսպասելի էր բրազիլացիների պարտությունը բոլիվիացիներից (1-3): Չնայած անհաջողությանը, բրազիլացիները ուղեգիր նվաճելու լավ հնարավորություններ են պահպանել:

ԵՎՐՈՊԱ-2002

Կմրցեն նաեւ երիտասարդական հավաքականները

Նոյեմբերի 10-11-ին կկայանան ոչ միայն ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության ուղեգրերի համար անցումային հանդիպումները, այլեւ տեղի կունենան Եվրոպայի երիտասարդական առաջնության 1/8 եզրափակիչի առաջին հանդիպումները: Կմրցեն հետեւյալ թիմերը.

Խորվաթիա-Չեխիա
Լեհաստան-Իտալիա
Շվեդիա-Բելգիա
Հունաստան-Թուրքիա
Հոլանդիա-Անգլիա
Ռումինիա-Ֆրանսիա
Իսպանիա-Պորտուգալիա
Ուկրաինա-Շվեյցարիա

ԱՍՏՂԵՐԻ ՈՒՂԻՆ

10 համարի մարզաշապիկը կմնա Մարադոնային

Շաբաթ օրը Բուենոս Այրեսի «Բոկա Հունիորս» մարզադաշտում կկայանա համաշխարհային ֆուտբոլի աստղերից մեկի՝ արգենտինացի հանրահայտ ֆուտբոլիստ Դիեգո Մարադոնայի հրաժեշտի խաղը: Այդ օրը Արգենտինայի հավաքականը կմրցի աշխարհի հավաքականի հետ:

41-ամյա Մարադոնան երեքշաբթի ժամանել է Արգենտինա՝ հանդիսությանը նախապատրաստվելու համար: Լրագրողների հետ հանդիպմանը նա նշել է, որ այժմ իրեն գերազանց է զգում եւ պատրաստվում է հաճելի ժամանակ անցկացնել: Հիշեցնենք, որ նա անցյալ տարվա հունվարին սրտի նոպա էր ունեցել, իսկ հոկտեմբերին ոտքի վնասվածք ստացել:

Մարադոնան շնորհակալություն է հայտնել Արգենտինայի ֆուտբոլի կոնֆեդերացիայից այն բանի համար, որ իրեն թույլատրել են հրաժեշտի խաղից հետո իր հետ վերցնել 10 համարի մարզաշապիկը, որով նա երկար տարիներ հանդես էր եկել ֆուտբոլային խաղադաշտերում: Այդ քայլը ֆեդերացիայի կողմից հարգանքի արտահայտություն է Մարադոնայի նկատմամբ, որը 17 տարի անցկացրել է ֆուտբոլում եւ 1986 թ. իր երկրին հասցրել է ֆուտբոլի աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսի նվաճմանը:

Էջը պատրաստեց
ԱՐՈՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Արմենտելը» վաճառում է իր մոտ առկա 75 տոննա մազութը: Ամբողջ ծավալը գնել ցանկացող անհատները եւ կազմակերպությունները կարող են 10-օրյա ժամկետում գրավոր ներկայացնել հայտը «Արմենտելի» վարչական գլխավոր տնօրինություն հետեւյալ հասցեով՝ Սիարոնյան 2, 6-րդ հարկ, կամ ուղարկել 54.98.29 համարի ֆաքսով՝ նշելով առաջարկվող գինը:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ
ՃԱՄԱՐՏԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ
ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԴՈՒՔ ԲԱԺՆԵՏԵ՞Ր ԵՔ

Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիան հիշեցնում է.

ՀՀ օրենսդրության համաձայն, բաց բաժնետիրական ընկերությունների բաժնետոմսերի սեփականության իրավունքը ծագում է այն Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիայում գրանցելուց հետո:

Բաժնետերերի սեփականության իրավունքի պաշտպանության եւ երրորդ անձանց չարաշահումներից բաժնետերերին զերծ պահելու նպատակով, Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիան անվճար տրամադրում է սեփականությունը հավաստող համապատասխան փաստաթղթեր (հաշվից քաղվածքներ):

Այցելեք Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա՝ ք. Երեւան, Հանրապետության 5բ կամ դիմեք Ձեզ սպասարկող բրոքերային ընկերությանը:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարեք 54-36-56 կամ 58-91-51:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամը «Ազգային անվտանգության հիմնախնդիրներ» հետազոտական ծրագրի շրջանակներում հայտարարում է մրցույթ հետեւյալ թեմաների մշակման համար.

- Ազգային անվտանգություն. հասկացություն, էություն, ծեւավորում, առաջնահերթություններ
- Մշակութային ինքնության պահպանման հիմնախնդիրները ազգային անվտանգության համատեքստում
- Կրթության զարգացման հիմնախնդիրները ազգային անվտանգության համատեքստում
- Հոգեւոր անվտանգության ապահովման եւ բարոյական արժեքների պահպանման հիմնախնդիրները ազգային անվտանգության համատեքստում:

Մրցույթին մասնակցելու հայտերն ընդունվում են մինչեւ նոյեմբերի 9-ը ներառյալ: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել

ժ. 9.00-18.00, 52-07-14, 52-42-21
ժ. 19.00-23.00, 52-90-21, 64-16-49

Մեր հասցեն 375010, ք. Երեւան, Հանրապետության հրապարակ, Կառավարական տուն N1, 64 սենյակ:

«ՆՈՐԱՎԱՆՔ»
ԳԻՏԱԿՐԹԱԿԱՆ
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

For Your Internal News of Armenia Log on to

www.azg.am

In English, Russian, Armenian and Turkish

Արժեթղթերի գնման/վաճառքի համար դիմել Հայաստանի Ֆոնդային Բորսայի անդամ բրոքերային ընկերություններին

Արշինբրոք ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 28/20
Հեռ.՝ 542674

Արմնբրոկ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Հանրապետության 5բ
Հեռ.՝ 528986

Ալֆինվես ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ռոստոմյան 21, բն. 41
Հեռ.՝ (09) 429412

[illegible] ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ե. Քոչար 21/1, բն. 37
Հեռ.՝ 571218

Արմեքսպերտ Կենտրոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հանրապետության 5բ
Հեռ.՝ 525801, 581578

Արտբրոկ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Կոմիտաս 22/50
Հեռ.՝ 222725, 278469

Ալիանսյան Բրոկեր ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Գ. Լուսավորչի 45ա
Հեռ.՝ (051) 40297

Ալս Էրգունջի ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Տիգրան Մեծի 71/27
Հեռ.՝ (051) 22422

Աշի Թրոկ Դիլ Տրաստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հալաբյան 47, բն. 31
Հեռ.՝ 348837

Գոլդ-Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Գ. Լուսավորչի 15/1
Հեռ.՝ 525822

Երեւան-Բրոկեր ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 2/8
Հեռ.՝ 524357, 151820

Էդլին-Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Նալբանդյան 50, բն. 26
Հեռ.՝ 528232, 540914

Ինվեստեկս ՓԲԸ
ք. Երեւան, Զաքյան 8, բն. 30բ
Հեռ.՝ 567767, 582478, 562404

Կապիտալ-Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ագաթանգեղոսի 7
Հեռ.՝ 569680, 526417

Կապիտալ-Մենեջմենթ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 2/8
Հեռ.՝ 560138

Կապիտալ-Տրաստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Գ. Լուսավորչի 15/1
Հեռ.՝ 580745

Մ.Գ.Ա. ՍՊԸ
ք. Գյումրի, Աբովյան 242-1
Հեռ.՝ (041) 22184, (051) 23109

Նոր-Վեստ-Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Գյումրի, Աբովյան 247
Հեռ.՝ (041) 30868

Պրիվատ-Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Նալբանդյան 50/ 26
Հեռ.՝ 521812, 521051, 528778

Սարբրոկ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Գայի 24
Հեռ.՝ 630480, 542547

Վինկեր ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 24, բն. 5
Հեռ.՝ 531805

Տոնտոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Դեղատան 2
Հեռ.՝ 545477, 545407

Օրիգինալ-Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Վարդանանց 5ա
Հեռ.՝ (09) 420449

Հայտարարություն

Շատ վաճառվում է ՎԱԶ 2106 մակնիշի ավտոմեքենա՝ 1985 թ. արտադրության, բարվոք վիճակում: Գինը՝ 900 ԱՄՆ դոլար:
Հեռ.՝ (09) 429353, 537727

Armex

Հայաստանի Ֆոնդային Բորսա
Armenian Stock Exchange

ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՆԱՆՇՈՒՄ

2001 թ. նոյեմբերի 8-ի առեւտրային նստաշրջան

Թողարկող Issuer	Հապ. ABBR	Ցարգակ Listed	Գնում* Bid: լավագույն գին Best price	Գնում* Bid: միջ. կշռ. գին Avg. price	Գնում* Bid: Ընդամենը Total qnt.	Վաճառք* Ask: լավագույն գին Best price	Վաճառք* Ask: միջ. կշռ. գին Avg. price	Վաճառք* Ask: Ընդամենը Total qnt.	Կատարված գործարքներ Transactions: նվազ. գին Day low	Կատարված գործարքներ Transactions: առավ. գին Day high	Կատարված գործարքներ Transactions: միջ. կշռ. գին Avg. price	Կատարված գործարքներ Transactions: փոփ.% Avg%	Կատարված գործարքներ Transactions: ծավալ (հազ. դրամ) Volume
ԱՊԱՄԵԿՈՒՍԻՉ	APAK	B											
ԱՐԴՎԻՆ ԷԼ ՄԵՆ ԳՆ (ՎԱՆԱՁՈՐ)	ARDV	B											
ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ	ARSL	B											
ԱՐՏԵՔՍ	ARTX	B											
ԱՐՓԱ-ՍԵՎԱՆ	ASEV	B	1,000.0	1,000.0	1								
ԱՏԵՎԼՈՄԱՇ (ԱՐԹԻԿ)	ASTM	B											
ԱՎՏՈԱԳՐԵԳԱՏՆԵՐԻ ԳՆ	AVAG	B											
ԱՎԻԱՀԱՄԱԼԻՐ	AVHM	B	90.0	90.0	80								
ԱՎՏՈԲԵՌՆԻՉ	AVTB	B											
ԱՎՏՈՄԱՍՏԻԿԱ ԳՆ	AVTM	B	300.0	300.0	1								
ԻՋԵՎԱՆԻ ԲԵՆՏՈՆԻՏ Կ/Տ	BENT	B											
ԲՀԵՍ ՊԼԱԶՄԱ	BHSP	B											
ՉԱՐԵՆՑ. ԳՈՐԾԻՔԱՇԻՆ. ԳՆ	CHGG	B											
ԿԱՊՈՒՅՏ ՄԵՆԵՋՄԵՆԹ	CPMT	B											
ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԱՐՏ. ՋՐ. Մ/Կ	DAJK	B											
ԴԱՍՏԱԿԵՐՏԻ ԲՈՒԺՏԵԽ. ԳՆ	DBJG	B											
ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԱՌՈՂՋ. ՀԼ	DJAH	B											
ՁՈՒԼԱԿԵՆՏՐՈՆ	DZKT	B											
ԷԼԵԿՏՐԱՃՇԳՐԻՏՍԱՐՔ	ECHS	B											
ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՍԱՐՔԱՇԻՆ. ԳՆ	ECSG	B											
ԵՐ. ԷԼԵԿՏՐԱՇԱՐԺԻՉՆԵՐԻ ԳՆ	EELJ	B											
ԵՐՖՐԵԶ	EFRZ	B	1,400.0	1,400.0	3								
ԵՐ. ՀԻԴՐՈՀԱՂՈՐԴԱԿ ԳՆ	EHHG	B											
ԵՐ. ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՆ	EJWG	B											
ԵՐԿԱԹԲԵՏՈՆ-7	EKB7	B											
ԵՐ. ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՔԻՄԻԱՅԻ ԳՆ	EKQG	B	400.0	400.0	100	900.0	900.0	33					
ԷԼԵԿՏՐԱԱՊԱՐԱՏ	ELAP	B	470.0	470.0	10								
ԷԼԵԿՏՐԱՄԱՇՏԱԺ	ELMJ	B											
ԵՂՎԱՐԴԻ ՄԱՐԶԱԿՈՇԻԿՆԵՐԻ Ֆ/Ա	EMKFCO	B	500.0	500.0	100								
ԷԼԵԿՏՐԱՄԵՔՈՆ	EMOR	B											
ԵՀԱՄ	EMTA	B											
ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՊԼԱՍՏՄԱՍ. ԳՆ	EPLG	B											
ԵՐԱԶ	ERAZ	B							1,000.0	1,000.0	1,000.0		900.0
ԵՐ. ԺԱՄԱՑՈՒՅՑԻ ԳՆ	ERJG	B	1,350.0	1,350.0	20								
ԵՐԿԱԹԲԵՏՈՆ	ERKB	B											
ԵՐ. ՇԱՄՊԱՅՆ ԳԻՆԻՆԵՐԻ ԳՆ	ESHG	B											
ՄԱՀԻՍ ԹԵԼ ԳՆ (ԵՐԵՎԱՆ)	ETCG	B											
ՎԱՆ Ա/Ֆ (ԵՐԵՎԱՆ)	EVAF	B											
ԵՐ. ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՆ - 1	EVGI	B											
ԳԱՆՎ	GANV	B											
ԳՈՐԻՍԻ ԳԱՄՄԱ	GGAM	B											
ԳԵՂԱՄԱ	GGMA	B											
ԳՅՈՒՄՐԻԻ ՄՍԻ ՊԱՀԱԾՈՆԵՐԻ Կ/Տ	GMPG	B											
ՀԱՅԱԳՐՈԲԱՆԿ	HAGB	B											
ՀԱՇՎԻՉ	HASH	B	100.0	100.0	9,410								
ՀԱՏԻՍ	HATC	B											
ՀԱՅԾԽԱԽՈՏ	HATS	B	1,400.0	1,400.0	30								
Հ.ԷՂ. ՀԱՅԱՍ ԳՐՈՒՊ	HEHG	B	450.0	450.0	10								
ՀԱՅԿԱԲԵԼ	HKBL	B											
ՀԱՅՔԻՄՄԵՔԵՆԱ	HOMO	B											
ՀԱՅՔ.ՇԻՆՆԱԽԱԳԻԾ	HSHN	B											
ԿԱՇԻ	KASH	B											
ԿԱՄՈՒՐՋՇԻՆ	KMSH	B											
ԿԱՆԱԿԱ	KNKA	B											
ՌԵԼԵ ԳՆ (ԿԱՊԱՆԻ)	KREL	B											
ՄԱՔՈՒՐ ԵՐԿԱԹԻ ԳՆ	MOER	B	2,220.0	2,220.0	5								
ՄԱՐՏՈՒՆԻՇԻՆ	MRSH	B											
ՄԵՐՁԱՈՍԿՈՎՅԱՆ	MSKV	B											
ՄԱՍԻՍ ՏԱԲԱԿ	MSTB	B											
ՄԵՏՇԻՆ	MTSH	B											
ՆՈՐ ԲԱՐԱՇԵՆԻ ՏՐԻԿՈՏԱԺԻ Ֆ/Ա	NBTF	B											
ՆԵՅՐՈՆ	NERN	B											
ՊԼԱՍՏԻԿ	PLAS	B											
ՌԱՍՏՐ ԳՆ	RSTR	B											
ՌԵԶԻՍՏՈՐ	RZTR	B											
ՍԵԼԵՆԱ	SELN	B											
ՇԻՆՄԵՔԵՆԱՆՈՐՈԳՈՒՄ	SHMN	B											
ԵՐ. ՇՈՒՇԱՆ ՏԵՔՍՏԻԼ Կ/Տ	SHTK	B											
ԿԱՏԱՐՈՂ ՍԱՐՔ. ԳՆ	SKSG	B											
ՏՈՍՊ	TASP	B											
ՏԱՎՐՈՍ	TAVR	B											
ՈՒԿՐՇԻՆ	UKSH	B											
ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ԲԱՆԿ	UNBK	B											
ՎԱՆԱՁՈՐԻ ԿՈՇԻԿԻ Ֆ/Ա	VAKF	B											
ՎԱՆՇԻԿ	VSHK	B											
ՎԻՏԱՄԻՆՆԵՐԻ ԳՆ	VTMG	B				8,000.0	8,000.0	1,000					
ԵՐԵՎԱՆ-ԿԱՀՈՒՅՔ	YKHO	B											
ԵՐ. ՊԱՀԱԾՈՆԵՐԻ ԳՆ	YPHG	B											
ԵՐ. ՌԵԼԵԻ ԳՆ	YRLE	B											

* Չբավարարված գնման/վաճառքի [illegible] հայտերի [illegible] առեւտրային նստաշրջանի [illegible]: Բոլոր գները ՀՀ դրամով:
** 4 նիշից կազմված [illegible] բաժնետիրական ընկերության [illegible]: Այն դեպքում, երբ 4 նիշից բացի նշված է CO, ապա դա ՍՊԸ-ի բաժնեմաս է:
Այլ տեղեկությունները հրապարակվում են ինտերնետային էջում www.armex.am

© Armex

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանատուն Երեւան, Հայաստան

Ժողովրդավարության հանձնաժողովի փոքր դրամաշնորհների ծրագիր

Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանատան հանրային հարաբերությունների բաժինն ուրախ է հայտարարել ժողովրդավարության եւ կառավարման փոքր դրամաշնորհների ծրագիր:

Նպատակը
Ծրագրի նպատակն է փոքր չափի դրամական օժանդակություն տրամադրել Հայաստանում ժողովրդավարական հաստատությունների զարգացմանն աջակցող հատուկ ծրագրերի եւ նախաձեռնությունների իրականացմանը: Դրամաշնորհները կտրամադրվեն հասարակական կազմակերպություններին (ՀԿ-ներին) եւ անկախ լրատվամիջոցներին: Մրցույթի հավակնորդները պետք է արդեն իրականացնելիս լինեն կամ նախատեսեն իրականացնել այնպիսի ծրագիր, որի նպատակն է Հայաստանում ժողովրդական հաստատությունների զարգացման խթանումը:
Հայաստանում հանձնաժողովն առավել հետաքրքրված է այնպիսի ծրագրերով, որոնք վերաբերում են ժողովրդավարական հաստատությունների ստեղծմանը, օրենքի իշխանությանը /արդարադատության վարչարարությանը, տեղեկատվության ազատ տարածմանը, քաղաքացիական կրթությանն ու քաղաքացիական հասարակությանը, մարդու իրավունքներին, էթնիկ եւ քաղաքական ներդաշնակությանը. այսինքն՝ հանձնաժողովը կօժանդակի այն ծրագրերին, որոնք խթանում են բաց/ քաղաքացիական հասարակության զարգացումը:

Հատուկ ուղենիշներ
- Դրամաշնորհի առավելագույն չափը 24,000 ԱՄՆ դոլար է: Այդուհանդերձ, ելնելով որոշակի աշխատանքային սկզբունքներից, դրամաշնորհները հիմնականում կլինեն 10,000 ԱՄՆ դոլարից քիչ, հազվադեպ՝ 15,000 ԱՄՆ դոլար:
- Դրամաշնորհները տրամադրվում են միանվագ: Հաջողակ դիմորդներն առաջին դրամաշնորհով ծրագրի հաջող իրականացումից հետո կարող են դիմել երկրորդ դրամաշնորհը ստանալու համար, սակայն երկրորդ դիմում-առաջարկը պետք է վերաբերի միանգամայն այլ ծրագրի:
- ԱՄՆ կազմակերպություններն ու անհատները չեն կարող դիմել վերոնշյալ ծրագրով հայտարարված դրամաշնորհային մրցույթին:
- Ծրագիրը չի կարող ֆինանսավորել մարդասիրական օգնություն եւ բարեգործական գործունեություններ, գիտական հետազոտություններ, համաժողովներ եւ դեպի արտասահման անհատական ուղեւորություններ, առեւտրային գործունեություններ, ծրագրեր, որոնց նպատակը միմիայն կազմակերպության առաջնային ինստիտուցիոնալ զարգացումն է:

Գնահատման չափանիշները
Դիմում-առաջարկները կգնահատվեն ըստ ծրագրի թեմայի, հստակ ձեւակերպված խնդիրների եւ թիրախ խմբերի, ինչպես նաեւ ծրագրի նպատակներն իրագործելու՝ կազմակերպության կարողության: Դրամաշնորհները տրամադրվում են տեղում, Վաշինգտոնում USIA կողմից՝ ծրագրի ընդունումից (հաստատումից) հետո:

Հայտերի ներկայացման կարգը
Դիմորդները պետք է լրացնեն պաշտոնական դիմումի ձեւ **անգլերեն լեզվով**, որում ներկայացվում է կարեւոր տեղեկատվություն դիմորդ կազմակերպության եւ նրա գործունեության վերաբերյալ, ինչպես նաեւ առաջարկված ծրագրի մանրամասն նկարագիրը:
Դիմորդները պետք է խուսափեն աշխատավարձերի վճարման, սննդի եւ խմիչքի գնման նպատակով դրամաշնորհ խնդրելուց:

Խորհուրդ
Կարելի է կից ներկայացնել դիմում-առաջարկի լրջությունը հավաստող հանձնարարական նամակներ:

Դիմորդների տեղեկացումը/ դրամաշնորհային գործընթացը
Բոլոր դիմորդները գրավոր կտեղեկացվեն հանձնաժողովի որոշմանը, դիմում-առաջարկին վերջինիս ծանոթանալուց հետո:
Հաջողված առաջարկների դեպքում դրամաշնորհային ողջ գործընթացը տեւում է մոտավորապես ութ (8) շաբաթ (հանձնաժողովի կողմից առաջարկի քննարկումից մինչեւ այն պահը, երբ դրամական միջոցները տրամադրվում են օգտագործման համար):

Դրամաշնորհի տրամադրումը եւ հաշվետվությունների պահանջը
Դրամաշնորհները կտրամադրվեն երկու կամ ավելի փուլով: Առաջին մասը կտրամադրվի ծրագիրը սկսելու նպատակով: Դիմորդները պետք է միջանկյալ հաշվետվություններ ներկայացնեն առաջին փուլում տրամադրված դրամական միջոցների օգտագործման վերաբերյալ, նախքան լրացուցիչ միջոցների ստացումը: Նշված հաշվետվության բացակայության պարագային դրամական միջոցների հետագա փոխանցում չի կատարվի:

Ամփոփիչ հաշվետվություններ
Բոլոր հաջողակ դիմորդները պետք է ծրագրի ավարտին պաշտոնական հաշվետվություն ներկայացնեն ժողովրդավարական հանձնաժողովին: Հաշվետվության մեջ պետք է նշվի, թե ինչ է իրագործվել, արդյոք ծրագիրը հաջողված է ըստ դիմորդի, եւ ինչպես կարող է բարելավվել ապագայում: Հաշվետվությունը պետք է նաեւ ընդգրկի դրամաշնորհի միջոցների օգտագործման հաշվապահությունը: Նշված հաշվետվությունում պարունակող տեղեկատվությունը ժողովրդավարական հանձնաժողովին հնարավորություն կընձեռի ապագայում առավել հաջող գնահատել դիմում-առաջարկները:

Դիմումների ներկայացման ժամկետը սույն թվականի նոյեմբերի 30-ն է:

Դիմումի ներկայացման ուղենիշներն ու դիմումի ձեւը կարելի է ձեռք բերել
Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանատան
Հանրային հարաբերությունների բաժնից
Բաղրամյան 18
Երեւան, Հայաստան

«Ազգ» տպարան, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 8. 11. 2001 Գինը՝ 100 դրամ